Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

1997 йил 2 декабрь сешанба.
Сотувда эркин нархда. № 243 (1760)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИНИНГ ЎНИНЧИ СЕССИЯСИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Кенгаши **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўнинчи сессияси 1997 йил 25 декабрь куни Тошкент шаҳрида чақирилсин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси Э. ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри,
1997 йил 28 ноябрь.

* * *

Олий Мажлис ўнинчи сессиясининг муҳокамасига қуйидаги масалаларни киритиш мўлжалланмоқда:

1. Ўзбекистон Республикасининг 1998 йилги Давлат бюджети тўғрисида.
2. Қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни чуқурлаштиришга қаратилган қонунларнинг лойиҳалари тўғрисида:

2.1. Ўзбекистон Республикасининг Ер кодекси лойиҳаси ҳақида.

2.2. Қишлоқ хўжалик корхоналарининг санацияси тўғрисидаги Қонун лойиҳаси ҳақида.

2.3. Деҳқон хўжалиги тўғрисидаги Қонунга ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида.

2.4. Гаров тўғрисидаги Қонунга ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида.

3. Ўзбекистон Республикасининг Оила кодекси лойиҳаси тўғрисида (биринчи ўқишда).
4. Оммавий ахборот воситалари тўғрисидаги Қонун лойиҳаси ҳақида (иккинчи ўқишда).
5. Ўсимлик дунёсини муҳофаза қилиш ва ундан фойдаланиш тўғрисидаги Қонун лойиҳаси ҳақида.
6. Ҳайвонот дунёсини муҳофаза қилиш ва ундан фойдаланиш тўғрисидаги Қонун лойиҳаси ҳақида.
7. Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси тўғрисидаги Қонун лойиҳаси ҳақида (биринчи ўқишда).

Депутатлар муҳокамасига ана шу масалалар билан бир қаторда Олий Мажлиснинг ваколат доирасига кирувчи бошқа масалаларни ҳам ҳавола этиш мўлжалланмоқда.

СОАТ МИЛЛАРИ АЙЛАНАДИ
ДУШАНБА ХАБАРЛАРИ

ҲУРМАТЛИ ТАҲРИРИЯТ!

НЕГА ШУНДАЙ?

Эгизакларим — Фотима-Зуҳролар бир ярим ёшдан ошди. Уларни боғчага жойласамми, йўқми, деган ўйда юрсам қўшним чиқиб қолди.

— Иккимиздаям эгизаклар. Биласиз, меникилар боғчага қатнашади. Лекин бир савол туғилиб қолди. Мен болаларимга фақат 900 сўм пул оламан, бу дегани бир болага ажратилган нафақа. Бироқ, боғчага икковига пул тўлайман. Нега шундай? — деди у.

Ишим тушмагани учунми, ўйланиб қолдим. Ҳақиқатдаям нега бундай экан?

И. НОРМУРОДОВА,
Тошкент шаҳри, Собир Раҳимов тумани.

МУКОФОТ

«ГАЗ-31» ЭГАСИНИ ТОПДИ?

Ҳамид Олимжон номли театр биносида бўлиб ўтган вилоят қишлоқ хўжалиги ходимларининг ҳосил байрами тантанасида бир гуруҳ илғорларга қимматбаҳо совғалар топширилди, деб хабар берди ўз мухбиримиз. Вилоятда давлатга пахта сотиш режасини биринчи бўлиб бажарган Пахтачи тумани деҳқонларига аталган «ГАЗ-31» енгил автомашинасининг калити ҳокимга топширилди. Пастдарғомликларга «Нексия», иштихонликларга «Тико» насиб этди. Яқинда вилоят ҳокимлиги қошида қишлоқ хўжалиги агротехникасини назорат қилувчи ва мувофиқлаштирувчи кенгаш тузилган эди. Унга Бобониёз Қиличев раис этиб сайланганди. У кишига «Дамас» машинаси совға қилинди. Ҳар бир тумандан олтитадан жамоа хўжалиги раиси ва бригадирига ҳам видео, телевизорлар тақдим этилди. Касаба уюшмалари вилоят кенгаши ва ёшларнинг «Камолот» жамғармаси вилоят бўлими томонидан ҳам талабаларга, пахтакорларга эҳтиром кўрсатилди.

Мукофотларни вилоят ҳокими Алишер Мардиев топширди.

ТААЖЖУБ

ПАНАДАГИ «АППАРАТ»

Кўп бора бир ҳолни кузатаман. Яъни ДАН ходимларининг айримлари панада туриб оладилар-да, йўл ҳаракатини кузатадилар. Яқинда яна шунинг гувоҳи бўлдим. Сурхондарёга кетаётувдик. Булунғур тумани ҳудудига ўтишимиз билан милиционерларнинг машинасига кўзим тушди. Синчиклаб қарасам, «капот»нинг устига тезликни ўлчайдиган аппарат ўрнатилган. Машина эса панароқда.

Ўйланиб қолдим. Нега энди ДАНчилар назоратни панада бажарадилар. Қайтанга ҳаракатни очиқ-ойдин кузатсалар, қоидабузарлар озаймасмиди?

БОЙЛИК

«ЙОД»И БОР ЭКАН

Кайфиятни кўтарадиган хушхабар олдик. Уни бизга Ўзбекистон Фан ва техника давлат қўмитаси бошқармаси бошлиғи, профессор Али Охунов айтиб қолдилар.

Эшитинг, хурсанд бўлинг!

Жарқўрғон туманидаги Ҳовдак тепалигидан минерал суви ва нефть маҳсулотлари олинарди. Олимлар олиб борган тадқиқотлардан сўнг яна бир бойлик топилди. Минерал сувнинг таркибида йод моддаси бор экан.

— Ҳозирча кунига 30 граммдан малҳам олиняпти, — дейди Али Охунович. — Энди бир кунда 30 кило йод оладиган ускуна ўрнатиш тараддудидамиз. Чунки у ерда хомашё етарли.

Қимматбаҳо бу модда инсон саломатлиги ва ҳатто жонзотларнинг ҳам жонига оро киришини ҳамма билади.

ГАЗЕТА САҲИФАЛАНАЁТГАНДА:

ТАЛАБАЛАР КОРЕЯГА БОРИШАДИ

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги ва Жанубий Корея Республикасининг Ўзбекистондаги элчихонаси ташаббуси билан мамлакатимизнинг турли олий ўқув юртларидан бир гуруҳ студентлар бугун Кореяга жўнаб кетишади. Талабаларнинг бу сафарига «Асиана» авиакомпанияси ҳомийлик қилмоқда.

Студентлар Жанубий Кореядаги тарихий жойларда бўладилар, музейлар ҳамда қуриялик талабалар ҳаёти билан танишадилар.

Ушбу воқеага бағишланган учрашувда Жанубий Кореянинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Че Ёнг Ха иштирок этди ва оммавий ахборот воситалари вакилларига интервью берди.

Соат милларини Қурбон ЭШМАТОВ кузатди.

ЛАТВИЯ РЕСПУБЛИКАСИ ПАРЛАМЕНТ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ ТАШРИФИ

Олий Мажлис таклифига биноан Латвия Республикаси Саэйми Раиси А. Чепанис бошчилигидаги шу мамлакат парламент делегацияси 1 декабрь куни республикамизга дўстона ташриф билан келди.

Тошкент аэропортида меҳмонларни Олий Мажлис Раиси Э. Халилов, бошқа расмий шахслар кутиб олдилар. Кутиб олувчилар орасида Латвиянинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси А. Вилцанс ҳам бор эди.

Юқори мартабали меҳмонлар шу куннинг ўзида Олий Мажлисда қабул қилинди. Ўзбекистон парламентининг Раиси Э. Халилов Ўзбекистон — Латвия муносабатларининг ҳозирги ҳолатидан қониқиш изҳор этди. У шуни алоҳида таъкидладики, бу муносабатлар Ўзбекистон Президенти И. Каримовнинг Латвияга 1995 йил июнь ойидаги расмий ташрифи ҳамда Латвия Президенти Г. Улманиснинг ўтган йили май ойида Ўзбекистонга қилган жавоб ташрифидан кейин айниқса, кучайди. Меҳмонлар республика қонун чиқарувчи органи, унинг қўмиталари, сиёсий фракциялари, парламентнинг бошқа институтлари иши билан муфассал таништирилди. Томонлар Ўзбекистон ва Латвия парламентларида ҳозирги кунда қайси асосий қонун лойиҳалари устида иш олиб борилаётганидан бир-бирларини воқиф этдилар.

Суҳбат чоғида иккала давлат ўртасида парламент алоқаларини янада кенгайтириш масалалари муҳокама этилди.

Меҳмонларнинг Ўзбекистонга уч кунлик ташрифи дастурида Вазирлар Маҳкамаси, Ташқи ишлар, Ташқи иқтисодий алоқалар вазирликларида суҳбатлар, Тошкент ва Самарқанд шаҳарларида бошқа яна бир қанча учрашувлар, бу шаҳарлардаги янги қурилишлар ва тарихий ёдгорликлар билан танишув назарда тутилган.

ТАШҚИ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИДА УЧРАШУВ

Латвия Республикаси Саэйми — мамлакат парламенти Раиси Алфредс Чепанис раҳбарлигидаги делегация аъзолари 1 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигига ташриф буюрдилар.

Учрашувда Ташқи ишлар вазири А. Комилов меҳмонларга мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг кўламли ислоҳотлар жараёни, жумладан, республикада ва минтақада сиёсий ҳамда иқтисодий барқарорликни мустаҳкамлаш борасида амалга оширилаётган ишлар ҳақида атрофлича сўзлаб берди.

Латвия делегацияси раҳбари А. Чепанис Ўзбекистон ҳар томонлама тараққий этиш билан бир қаторда, кўплаб йирик халқаро ташкилотлар билан алоқаларни жадал ривожлантираётгани ҳамда жаҳон сиёсат майдонидаги нуфузи тобора ортиб бораётганини таъкидлади.

Суҳбат чоғида Ўзбекистон билан Латвия ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларини янада кенгайтириш билан боғлиқ масалалар юзасидан ўзаро фикр алмашилди.

Учрашувда Латвиянинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси А. Вилцанс ҳозир бўлди.

* * *

Шу куни Латвия Республикаси Саэйми Раиси А. Чепанис бошчилигидаги делегация аъзолари Олий Мажлис Раиси ўринбосари Акмал Қосимов ҳамроҳлигида Ўзбекистон Миллий боғига ташриф буюрди.

Миллий боғда А. Чепанис буюк бобомиз, шеърият мулкининг султони Алишер Навоий ҳайкали пойига гул қўйди.

(ЎзА)

МАЖМУА ЙИҒИЛИШИ

Термизда Республика Вазирлар Маҳкамаси истеъмол бозори мажмуининг сайёр мажлиси бўлди. Уни Сурхондарё вилояти ҳокими Ж. Норалиев бошқарди.

Мажлисда Республика Вазирлар Маҳкамасининг "Республикада савдони эркинлаштириш чора-тадбирлари тўғрисидаги" қарорининг ижроси, бозорлардаги мавжуд нуқсонларни бартараф этиш ҳамда мажмуага кирувчи ташкилотларнинг 1997 йил режаларини бажаришини таъминлаш, 1998 йил режаларини белгилаш билан боғлиқ масалалар муҳокама этилди.

Мажлисда республика Бош вазирининг ўринбосари М. Усмонов сўзга чиқди.

(ЎзА)

Истиқлолга эришган халқимиз миллий ўзлигини англаб, асрий урф-одатлари, шонли тарихининг унутилаёзган саҳифаларини тикламоқда. Халқ бахти, Ватан эрки йўлида жонини фидо қилган фарзандлари хотирасига ҳурмат бажо айламоқда. Президент Ислом Каримов имзолаган Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига кўра Абдулҳамид Сулаймон ўғли Чўлпон таваллудининг 100 йиллигининг нишонланиши ҳам бу йўлдаги яна бир эзгу қадам бўлди.

ОЗОДЛИК ВА ИСТИҚЛОЛ КУЙЧИСИ

Атоқли адиб, йигирманчи аср ўзбек адабиётининг ёрқин юлдузи Чўлпоннинг серқирра ижоди ва эл озодлигига бахшида ҳаёти шўро мафкураси томонидан буткул қораланган эди. Истиқлол шарофати ила унинг пок номини оқлаш, теран ижодини ҳар томонлама ўрганиш имконияти пайдо бўлди.

Юбилей муносабати билан республикамизда, шунингдек, шоир туғилиб ўсган замин — Андижон вилоятида ҳам Чўлпон хотирасини абадийлаштириш борасида қатор ишлар амалга оширилди, унинг ҳаёти ва ижодига бағишланган хайрли тадбирлар ўтказилди. Хусусан, қисқа муддатларда Чўлпон номидаги боғ ва ёдгорлик музейи барпо этилди. Вилоятнинг энг мўътабар олий ўқув юртларидан бири — Андижон давлат тиллар институтига Абдулҳамид Сулаймон ўғли Чўлпон номи берилди. "Олтин мерос" халқаро жамғармасининг вилоят бўлими томонидан шоир номидаги стипендия ва рағбатлантирувчи мукофотлар таъсис этилди. Энг муҳими, Чўлпоннинг аввал таъқиққа учраган асарлари яна адабиёт мухлисларининг севимли мулкига айланди.

29 ноябрь куни Андижон самосини тўлдирган карнай-сурнай садолари — озодлик ва истиқлол куйчиси, шўро қатағони қурбони Абдулҳамид Сулаймон ўғли Чўлпон таваллудининг юз йиллик тўйи тантаналари бошланганлигидан дарак берди. Мустақил мамлакатимиз пойтахтидан, республикамизнинг деярли барча вилоятларидан, қўшни давлатлардан келган юзлаб меҳмонлар — адабиёт ва санъат ихлосмандлари Чўлпон номидаги янги боққа ташриф буюриб, ижодкор ҳайкали ва музейининг очилиш маросимида қатнашдилар.

Тантанали маросимни вилоят ҳокими Қ. Обидов очди. У Андижон заминида туғилиб вояга етган Чўлпон нафақат бутун Ўзбекистон, қолаверса, бутун Туронзамин халқларининг фахри эканлигини, зеро унинг асарларида барча туркий халқларнинг миллий истиқлол билан боғлиқ орзу-умидлари ўзига хос ифода этилганини таъкидлади.

Ўзбекистон Республикаси Бош Вазирининг ўринбосари, мазкур юбилейни ўтказиш ташкилиш қўмитаси раиси А. Азизхўжаев Чўлпон ўзбек маданиятининг ёрқин сиймоларидан бири экани, унинг ўзбек адабиёти ривожига салмоқли ҳисса қўшгани хусусида тўхталди. Маърифатпарвар адиб орзу қилган кунлар етиб келганини, шу боис Чўлпон барчамиз учун қайта намоён бўлаётганини, ижоди эса янги мазмун касб этаётганини қайд этди.

Халқимизнинг адибга буюк эҳтироми рамзи — Чўлпоннинг сервиқор ҳайкали очилади. Тантана қатнашчилари юзларида қувонч ва ифтихор ила Ватан озодлиги учун курашган шоирга ҳурмат бажо келтирадилар.

Шу куни Андижон вилоят ҳокимлигида, Чўлпон номидаги Андижон давлат тиллар педагогика институтида, шоирнинг ёдгорлик музейида, меҳнат жамоалари ва ўқув даргоҳларида ҳам адиб хотирасига бағишланган мушоира, учрашув ва суҳбатлар бўлиб ўтди.

Тадбирларда сўзга чиққан Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси Абдулла Орипов, ёзувчилар — Иброҳим Раҳим, Неъмат Аминов, шоир Муҳаммад Юсуф, адабиётшунос олим Наим Каримов ва бошқалар Чўлпон ижодининг истиқлол ғоялари билан ҳамоҳанглиги, бугунги кундаги аҳамияти хусусида гапирдилар. Шоир шеърлари жаранглади.

Вилоят мусиқали драма ва комедия театрида Тўлан Низом қаламига мансуб "Чўлпон" спектакли премьераси бўлди.

Юбилей тантаналари мустақил мамлакатимизда тарихий қадриятларимизни тиклаш, миллий ўзлигимизни англаш борасида амалга оширилаётган ибратли ишларнинг яна бир ёрқин намойиши бўлди.

Тадбирларда Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Ў. Раҳматов қатнашди.

(ЎзА)

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИНГ ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАРИ

Тошкентда қишлоқ хўжалик ташкилотларининг санация масалалари ва қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш ҳукумат комиссияларининг кенгайтирилган қўшма мажлиси бўлди. Унда вилоят ҳокимлари, уларнинг қишлоқ хўжалиги ва сув масалалари билан шуғулланувчи ўринбосарлари, мутасадди вазирлик, концерн, корпорация, уюшма ва айрим деҳқон хўжаликларининг раҳбарлари, мутахассислар иштирок этди.

Қўшма мажлисни Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков очди.

Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш бўйича Республика комиссиясининг биринчи мажлисида аграр секторда иқтисодий ислоҳотлар оқсаётгани, айрим раҳбарлар унинг туб моҳиятини ҳамон тушуниб етмаётганини кўрсатиб ўтган эди, деди нотиқ. Шу боис, Республика комиссияси жойларда иқтисодий ислоҳотларнинг бориши ва унга тўсқинлик қилаётган барча муаммоларни ўрганиб чиқди. Хусусан, қишлоқда иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш бўйича қабул қилинган қонунлар, Президент фармонлари, ҳукумат қарорлари, ҳуқуқий ва меъёрий ҳужжатларнинг бажарилиши батафсил ўрганиб чиқилди. Уларга қўшимча ва ўзгартишлар киритиш, ислоҳотларни чуқурлаштириш бўйича янги қабул қилиниши зарур бўлган қонун лойиҳалари, ҳукумат қарорлари бўйича таклифлар тайёрланди.

Бу ишларнинг амалга оширилиши қишлоқда мулкий муносабатларни такомиллаштириш, мулкдорлар синфини вужудга келтириш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчиларнинг ҳақ-ҳуқуқини ҳимоя қилиш, уларнинг янада яхши ишлашига, даромадининг кўпайишига, меҳнат унумдорлигининг ортишига шарт-шароит яратиб беради.

Комиссия тегишли вазирлик ва илмий муассасалар билан ҳамкорликда қишлоқда иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштиришга хизмат қиладиган 1998 — 2000 йилларга мўлжалланган дастур лойиҳасини ҳам ишлаб чиқди.

Дастлабки йилларда қишлоқдаги иқтисодий ислоҳотлар республика қонунлари, Президент фармонлари ва ҳукумат қарорлари асосида амалга оширилди. Бу давр мобайнида хўжалик юритишнинг нодавлат шаклларига ўтилди. Мулкий муносабатлар ўзгариб, мулкдорлар ва хўжаликларга иқтисодий мустақиллик берилди. Бугунги кунда қишлоқ хўжалигида етиштирилаётган маҳсулотларнинг 98,4 фоизи ана шу сектор ҳиссасига тўғри келмоқда. Пахта ва ғалладан ташқари барча қишлоқ хўжалик маҳсулотларига давлат буюртмаси бекор қилинди. Бу йил пахтага бўлган давлат буюртмаси етиштирилган ялпи ҳосилнинг 30 фоизини, ғаллага эса 25 фоизини ташкил этди.

Қишлоқ хўжалигининг илмий ечимларини такомиллаштириш ва ҳаётга жорий этиш жараёнини тезлатиш мақсадида Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги таркибида илмий ишлаб чиқариш маркази ташкил этилди. Президентимиз томонидан қишлоқ хўжалигига молиявий ёрдам кўрсатишга қаратилган қатор Фармон ва қарорлар қабул қилинди.

Агросаноат мажмуи ривожини илғор техникасиз тасаввур этиб бўлмайди. Бу соҳада ҳам ижобий ўзгаришлар рўй бермоқда. Хусусан, Американинг "Кейс" ғалла ўриш комбайнлари, "Магнум" ҳайдов тракторлари бизнинг шароитга мос келди. "Кейс" фирмаси билан қўшма корхона тузилиб, пахта териш машинаси ва трактор ишлаб чиқариш йўлга қўйилмоқда.

Аммо қишлоқ хўжалигини техника билан таъминлашда қатор камчиликлар мавжуд. Президентимиз Тошкент трактор заводида бўлган чоғида олим ва конструкторларга қаттиқ эътироз билдирди. Улар олдига аниқ вазифалар қўйди.

Мамлакатимизда мустақиллик йилларида қишлоқ хўжалик экинларининг структураси қайта кўриб чиқилди. Пахта майдонлари камайтирилиб, суғориладиган майдонларга экиладиган ғалла бир миллион гектарга етказилди. Аҳолини дон маҳсулотлари билан таъминлашда бу тадбир муҳим аҳамият касб этди. Шунга қарамай, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини хорижга чиқариш имкониятларидан тўлиқ фойдаланилмаяпти. Озиқ-овқат маҳсулотларининг бир қисми ҳамон четдан келтирилмоқда. Бунинг устига, қатор вилоят ва туманлар ғалла, пахта тайёрлаш режасини бажармадилар. Экинлар ҳосилдорлиги, чорва маҳсулдорлиги пастлигича қолмоқда. Натижада йилни зарар билан якунлаган хўжаликлар сони камаймаяпти.

Агар 1994 йилда 401 хўжалик йилни 2,05 миллиард сўм зарар билан якунлаган бўлса, 1996 йилда уларнинг сони 1677 тага етди. Кўрилган зарар эса 22,3 миллиард сўмни ташкил этди.

Мажлис қатнашчилари муҳокамасига қўйилган "Қишлоқ хўжалигида 1998 — 2000 йилларда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш дастури"да ана шу масалаларни ҳал этиш чора-тадбирлари белгиланган.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1997 йил 29 октябрдаги фармойишининг бажарилиши хусусида қишлоқ хўжалиги ташкилотларининг санация масалалари бўйича ҳукумат комиссияси Раисининг ҳисоботи тингланди. Бу ҳақда республика Бош вазири ўринбосари, Макроиқтисодиёт ва статистика вазири Б. Ҳамидов маъруза қилди. У иқтисодий ислоҳотларга тўғаноқ бўлаётган, фойда билан зарарни фарқлай олмайдиган, тасарруфидаги хўжаликларни мунтазам қарзга ботириб келаётган раҳбарларни қаттиқ танқид қилди.

Шундан сўнг Макроиқтисодиёт ва статистика вазири ўринбосари А. Жўраевнинг ислоҳотларни чуқурлаштириш дастури муҳокамасига бағишланган маърузаси тингланди.

Музокараларда сўзга чиққанлар кўрилаётган масаланинг моҳияти, унинг иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштиришдаги аҳамияти ҳақида гапирдилар. Дастурни янада такомиллаштириш юзасидан таклиф ва мулоҳазалар билдирилди. Лойиҳани Олий Мажлис сессияси муҳокамасига киритиш тавсия этилди.

Мажлисда аграр соҳа ходимлари, деҳқонлар олдида турган муҳим вазифаларга эътибор қаратилди. Таъкидландики, мамлакатимиз иқтисодиётида пахта ва дон етиштириш асосий ўринни эгаллаб қолади. Ғалла ҳосилдорлигини 10-15 центнерга ошириш чора-тадбирлари кўрилди. Пахта ва ғалла ҳосилдорлигини оширишда нав танлаш ва уруғчиликни яхшилаш муҳим аҳамиятга эга. Шу боис, эртапишар ғўза навларини кўпроқ экиш мўлжалланмоқда. Уруғлик дон асосан Андижон ва Самарқанд вилоятларида тайёрланиб хўжаликларга етказиб берилади. Лалми ерларга асосан маҳаллий навлар экилади. Наслчилик завод ва хўжаликлари чорвачилик билан шуғулланувчи қишлоқ хўжалик корхоналарини, мулкчилик шаклидан қатъи назар, наслдор моллар билан таъминлаши зарур.

Иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш, аввало, кадрларнинг иқтисодий билимига, бозор иқтисодиёти талабларига қай даражада жавоб бера олишига боғлиқ.

Қўшма мажлисда Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Т. Алимов, Олий Мажлис Раисининг ўринбосари Б. Бугров, Бош вазир ўринбосарлари — Қишлоқ ва сув хўжалиги вазири А. Муҳиддинов, Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси раиси В. Чжен иштирок этди.

П. НИШОНОВ,
ЎзА мухбири.

● *МУНОСАБАТ*

Ўзбекистон давлат мустақиллигини қўлга киритгач, икки улкан вазифани амалга оширишга киришди. Улардан бири — миллий иқтисодиётни барпо этиш бўлса, иккинчиси — бозор муносабатларига ўтишдан иборат. Ҳар иккала вазифанинг янги жамиятни барпо этиш, давлат мустақиллигини мустаҳкамлашдаги аҳамияти беқиёсдир.

МУСТАҚИЛЛИК — МАҲДУДЛИК ЭМАС

Миллий иқтисодиётни вужудга келтириш ва ривожлантириш ижтимоий ишлаб чиқариш структурасини такомиллаштириш орқали мамлакат халқ хўжалигининг ташқи омилларга боғлиқлигини камайтиради. Ҳеч кимга сир эмас, узоқ йиллар давомида қарор топган иқтисодиётимизнинг қиёфаси аграр, мустамлака структурадан кам фарқ қилиб, бир томонламаликка, марказий саноат районларига хомашё ва ярим тайёр маҳсулотлар етказиб беришга асосланган эди.

Натижада, Ўзбекистоннинг Россия ва бошқа республикалардан келтириладиган ишлаб чиқариш ва истеъмол молларига боғлиқлиги кучайиб борди. Иқтисодий ўсишнинг ташқи омилларга боғлиқлиги якунловчи ишлаб чиқариш босқичлари аҳамиятнинг ҳаддан ташқари ошувига, маҳаллий машинасозликнинг заифлашувига олиб келди. Ўзбекистонда барча саноат маҳсулотлари таркибида машинасозликнинг ҳиссаси 20 фоизга ҳам етмасди. Бунинг оқибатида ташқаридан маҳсулот киришининг асосий йўналиши саноат асбоб-ускуналари, технологиядан иборат бўлиб қолди. Машинасозликнинг суяги ҳисобланадиган дастгоҳсозлик ҳаддан ташқари суст ривожланди. Бундай номутаносибликларга барҳам бермасдан туриб, мустақил, ҳозирги замон иқтисодиётини барпо этиб бўлмас эди. Мустақиллик йилларида қуриб ишга туширилган юзлаб янги завод ва фабрикалар, ишлаб чиқариш ва ижтимоий инфраструктура объектлари мамлакат иқтисодиётини юксалтиришда, ташқи бозорга қарамликка барҳам беришда дадил қадамлардан бўлиб ҳисобланади. Илгари автомобилни ҳам, ғалла ва спиртни ҳам ташқаридан келтирар эдик. Аммо мустақиллик — маҳдудлик эмас. Ҳеч ким авторкизмни, ўз эҳтиёжларини фақат ўз ички ресурслари ҳисобига ўзи таъминлашни даъво қилаётгани йўқ.

Миллий иқтисодиётни барпо этиш йўлидаги саъйи-ҳаракатимизни маҳдудликка йўйётганлар ҳам йўқ эмас. Улар бунинг исботи сифатида Ўзбекистоннинг МДҲ мамлакатлари билан савдо-иқтисодий алоқаларининг йилдан-йилга камайиб бораётганини, мустақилликнинг дастлабки йилларида осон ва мўмай даромад топиш илинжида ёпирилиб келган бизнесменларнинг ҳозир бироз сийраклашиб қолганини далил қилиб кўрсатдилар. Аммо Ўзбекистон ҳукумати очиқ иқтисодиёт тарафдори. Халқаро ва ички бизнесни, тадбиркорлик ҳамда рақобатни ривожлантириш борасида қабул қилинган қатор фармон ва қарорлари бунинг исботидир. Бозор иқтисодиёти гўё қатнов икки томонлама бўлган кўча. Товарларнинг кириши ва чиқиши учун бир хил имконият яратилишини тақазо этади. Ташқарига мол чиқмаса, мол кириши ҳам қийин. Бугун ер юзида айрим, ярим ёввойи қабилаларни ҳисобга олмаганда, ёпиқ, ўзини ўзи таъминлайдиган мамлакат, халқ қолмаган.

Ҳозир Ўзбекистоннинг 100 дан ортиқ мамлакатлар билан ташқи иқтисодий алоқалар олиб бораётганини айтиб ўтишнинг ўзи кифоя. Ташқи савдо оборотида экспортнинг ҳиссаси 49,3, импортники 50,7 фоизни ташкил этмоқда. Тўғри, ўтган йил якунлари бўйича мамлакатимиз ташқи савдо оборотида узоқ хорижий мамлакатларнинг ҳиссаси 72,4 фоиз, шу жумладан, экспортда 77,1, импортда 67,9 фоизга тенг бўлди. Ҳамдўстлик мамлакатларининг ташқи савдо оборотидаги ҳиссаси эса 27,6 фоизга, шу жумладан, экспортда 22,9, импортда 32,1 фоизга етди, холос. Мамлакатимиз ташқи савдо фаолиятида АҚШ, Германия, Жанубий Корея каби ривожланган мамлакатларнинг ҳиссаси ортмоқда. Айримларга айни шу нарса ёқмаётган бўлиши мумкин. Аммо бу тенденция соғлом тенденция ва бундан кейин ҳам давом этади. Чунки бозорда нимани кимдан харид қилишни ҳар кимнинг ўзи танлагани маъқул.

Гап йўқ. Бу борада ҳали айрим камчиликлар мавжуд. Ташқи савдо таркибида ҳудудларимизнинг ўрни бир хил эмас. Айрим чет эл мамлакатлари билан савдо-сотиқни икки томонлама ривожлантириш имкониятлари бор. Ва, ниҳоят, экспортимиз таркибида пахта толасининг ҳиссаси (38,1 фоиз), импортда эса машина ва асбоб-ускуналар (29,5 фоиз) ва озиқ-овқат молларининг улуши (35,8 фоиз) юқорилигича қолмоқда. Бу нисбат келажакда, албатта, такомиллашади.

Ўзбекистон ташқи савдо обороти, иқтисодий муносабатларнинг бошқа шакллари орқали жаҳон хўжалик системаси билан тобора интеграциялашиб бормоқда, халқаро бозорда ўз ўрнини топмоқда. Авторкизм, маҳдуд ёхуд ёпиқ иқтисодиётга келадиган бўлсак, бу хўжалик юритишнинг табиий, соғлом ҳолати эмас. Тўғрироғи, у — маълум мақсадни кўзлаб амалга ошириладиган сиёсат. Бундай сиёсатнинг мамлакатимизда шаклланаётган миллий иқтисодиётга ҳеч қандай алоқаси йўқ. Мустақилликни алоҳидаликдан фарқламайдиган баъзи бир кимсалар буни кўра билмасликлари мумкин. Амалда маҳдудлик мамлакатнинг бошқа мамлакатлар билан савдо айирбошлаш алоқаларидан холи бўлган, ўзини ўзи тўлиқ таъминлайдиган иқтисодий тартиботини англатади. Бу ерда гап барча мавжуд ички ресурсларни сафарбар этиш, бозорни қатъий регламентлаш, мамлакатдаги эҳтиёжларни фақат ўз ички воситалари ҳисобига қондириш орқали иқтисодий ҳаётни ташкил этиш ҳақида бормоқда. Техник жиҳатдан бундай сиёсат сунъий маҳсулотлар ишлаб чиқаришга кенг кўламларда ўтишни билдиради.

Иқтисодий маҳдудлик йўлини танлаш амалда буйруқбозлик ва тоталитар структураларни яратиш билан кечади. Хомашёдан фойдаланиш, ишлаб чиқариш ва айирбошлаш устидан қатъий назорат ўрнатиш, фондлар ва лимитлар бўйича тақсимлаш бундай сиёсатга хос белгилардир.

Ҳозирги замонда истеъмолчиларнинг ўта турфа хиллиги ва хомашё материалларининг тарқоқлиги туфайли авторкизм кенгайган шакл ёки бўлмаса иқтисодётнинг айрим қисмини ўз ичига олиши мумкин.

Урушдан олдин Германия ва Италия авторкизм йўлидан борганди. Бундан мақсад миллий қувватларни тўла сафарбар этиш ва ўз иқтисодиётини чет эллик мол етказиб берувчилардан халос қилиш эди. Урушга бевосита тайёргарлик даврида улар табиий хомашёларнинг ўрнини босадиган товарлар ва сунъий маҳсулотлар ишлаб чиқаришни рағбатлантирдилар: ташқаридан мол киритиш тўхтатилди, валюта айирбошлаш устидан назорат ўрнатилди, тўла бандлик таъминланди. Бу сиёсат аввал миллий доирада амалга оширилди. Аммо миллий ресурслар чекланган савдо-сотиқ йўли орқали мамлакат эҳтиёжи учун зарур бўлган маҳсулотларни олишдан воз кечилган эди. Нима қилиш керак? Мана шундай шароитда «ҳаётий макон (майдон)» доктринаси илгари сурилди. Ички эҳтиёжларни қондириш учун зарур бўлган ресурсларни экспансия, босиб олиш йўли билан амалга ошириш бошланди. Янги ҳудудларни босиб олиш қўшимча хомашё манбалари, ишлаб чиқариш қувватлари ва ишчи кучига эга бўлишни англатарди. Германия томонидан босиб олинган мамлакатлар авторкия характеридаги ягона «немис майдони»га интеграциялаштирилган эди.

Собиқ Совет Иттифоқи ҳам социалистик иқтисодиёт барпо этиш мақсадида амалда бошқа дунёдан ажралиш йўлига ўтди. Сталинчилик даври экспансиявий маҳдудликдан бошқа нарса эмасди. «Социалистик майдон» ана шу йўл билан вужудга келтирилди.

Булардан ташқари, тўла бандликка эришиш шиорлари билан иқтисодий блокларга бирлашиш, миллий хўжаликни жаҳон хўжалик тизимидан сунъий девор орқали ажратишга уриниш ҳоллари бўлди. Бу сиёсат гўё ташқи таъсирни ўтказмайдиган «сақлагич қопқоқ» вазифасини ўташи керак эди.

Миллий иқтисодиётни шакллантириш ва ривожлантириш, жаҳон ҳамжамияти билан бевосита интеграциялашишга астойдил ҳаракат қилаётган мустақил давлатни-ку қўйиб турайлик, лекин турли хил «иккилик», «тўртлик» тузишга уринаётганлар амалда минтақавий маҳдудлик сари бораётганликларини билишадими? Нима учун бир иттифоқнинг ичида бировлар божхона тарифлари, қўшимча қиймат солиғини ҳисоблашда имтиёзга эга, бошқалари эса бундан истисно бўлиши керак?

Ўзларини «катта тўртлик» деб атаётган Россия, Белорус, Қозоғистон ва Қирғизистон иттифоқига зимдан назар ташланса, «социалистик макон»да бир вақтлар қарор топган авторкия эсга тушади. Собиқ СССР тарқалиши арафасида Россия, Украина ва Белорусдан иборат славян ҳудудини интеграциялаштиришга уриниш юз берган эди. Кейинчалик «Евроазия», «конфедерация» ғоялари майдонга чиқди. Улар қандай шаклларда бўлмасин, барибир МДҲнинг моҳиятига, қолаверса, бозор иқтисодиёти қонуниятларига зиддир. МДҲ таркибида турли хил иттифоқларни тузишга уриниш республика, давлатлар ўртасидаги муносабатларни мустаҳкамлашга хизмат қилмайди, аксинча, мавжуд муносабатларни ҳам заифлаштиради. МДҲ, йўлбошчимиз Ислом Каримов Кишинёвда таъкидлаганидек, ҳар томонлама иқтисодий ҳамкорликни ривожлантириш мақсадида ташкил этилган бўлиб, унинг бош тамойили мамлакатлар ўртасидаги икки томонлама ва кўп томонлама иқтисодий алоқаларни мустаҳкамлашга қаратилган. Биз бугун бу имкониятлардан тўлиқ фойдаланаяпмизми? Йўқ, албатта. Бозор иқтисодиёти шароитида меҳнат, капитал, товар ва хизматлар ҳаракати учун иқтисодий макон қанчалик кенг бўлса, шунчалик яхши. Агар уларнинг йўли турли хил иқтисодий блоклар, сунъий иттифоқлар билан тўсиладиган бўлса-чи? Шунчалик зарарлидир. Тўғри, бошқа давлатлар билан савдо-сотиқ алоқаларида қулай шароитга эришиш ва ўзаро божхона имтиёзларига эга бўлиш учун давлатларнинг регионал уюшмалари тузилиши мумкин. Шундай уюшмалардан бири — «Бенилюкс» (Бельгия, Люксембург ва Нидерландия, охиргиси урушдан кейин қўшилган) 1921 йилдаёқ ташкил топган эди. Унинг асосий мақсади божхона иттифоқи, қишлоқ хўжалиги ва металлургия соҳаларида бир-бирига ўзаро имтиёзлар беришдан иборат эди. Кўриниб турибдики, бу иқтисодий уюшма ҳам, Европа иқтисодий ҳамжамияти ҳам, нефть ишлаб чиқарувчи араб давлатлари ёки каучук ишлаб чиқарувчи Лотин Америкаси давлатлари халқаро иқтисодий иттифоқлари ҳам икки асосий принципга — территориал ва ижтимоий-иқтисодий тараққиётнинг бир-бирларига яқинлигига асосланади. Марказий Осиё иқтисодий интеграцияси ёки умумий бозори тўғрисида гап кетганда эса, яна умумий менталитет, тарих, тил, анъаналар ва дин бирлиги каби қўшимча омиллар ҳақида ҳам гапириш лозим. Булардан ташқари, регионда кўплаб бир хил турдаги маҳсулотлар: нефть, кўмир, олтин, пахта, ғалла ва бошқалар жуда катта миқдорда ишлаб чиқарилади. Бу ерда мавжуд сув, темир йўл, электр қуввати ишлаб чиқариш, моддий ва ижтимоий инфраструктура унсурлари шундай шаклланганки, улардан фақат биргаликда фойдалангандагина юқори самараларга эришиш мумкин. Орол ва бошқа экологик муаммолар ҳам регионда ягона лойиҳа ва дастурлар ишлаб чиқиш ва уларни амалга оширишни тақозо этади.

Аммо «иккилик» ва «тўртлик»ка кирувчи давлатлар, айниқса, Белорусь ва Қозоғистон, Қирғизистон ва Белорусь ўртасида ана шундай умумийликлар, хўжалик-иқтисодий, тарихий-маданий бирликлар борми? Бу саволга ижобий жавоб бериш қийин. Ким билади, балки бу ерда соғлом иқтисодий заруратлардан кўра, сиёсий мақсадлар устунроққа ўхшайди.

Биз мустақилликка миллий тўнимизга ва регионал хусусиятларимизга ўраниб олиш учун эришганимиз йўқ, аксинча, Ўзбекистоннинг жаҳонни, жаҳоннинг эса Ўзбекистонни кашф этиши учун, умуминсоний қадриятлардан тўғридан-тўғри баҳраманд бўлиши учун эришганимиз.

Умуминсонийлик ва миллийлик кесишган нуқталар бугун тараққиёт марказларидир. Ҳамма учун бир ва кенг дунёни турли хил иттифоқ ва уюшмаларга сунъий бўлишига уриниш турли хил даражадаги маҳдудликдан бошқа нарса эмас. Маҳдудликнинг эса келажаги йўқ.

Нурислом ТЎХЛИЕВ,
иқтисод фанлари доктори, профессор.

Конституциянинг беш йиллигига

ИЛМИЙ АНЖУМАН МАВЗУСИ - МАМЛАКАТНИНГ АСОСИЙ ҚОНУНИ

Ўзбекистон Республикаси Конституцион Суди мамлакат Фанлар академияси ва Тошкент вилояти ҳокимлиги билан биргаликда Тошкент вилоятининг Бекобод шаҳрида, Бекобод ва Бўка туманларида Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг беш йиллигига бағишлаб, "Жамиятимизни демократиялашнинг ҳуқуқий кафолати" мавзусида илмий-амалий конференция ўтказди.

Унда Олий Мажлис депутатлари, муассасалар, корхоналар, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ва судларнинг раҳбарлари, оммавий ахборот воситаларининг, жойлардаги давлат ҳокимият органларининг, фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларининг вакиллари иштирок этди.

Анжуманда сўзга чиққан Ўзбекистон Республикаси Конституцион Судининг раиси Б. Эшонов, Ўзбекистон Фанлар академияси Фалсафа ва ҳуқуқ институтининг директори, профессор А. Жалолов, профессорлар Х.Раҳмонқулов, М.Файзиев ва бошқалар Асосий Қонун Ўзбекистон диёридаги энг кўп эркинликлар берувчи энг яхши Конституция эканини айтишди. Асосий Қонун меъёрлари ижтимоий ҳақиқатга айланди, конституцион меъёрлар фуқароларнинг онгига чуқур сингди ва халқ томонидан тўла эътироф этилди. Конституциянинг асосий сиёсий аҳамияти шундаки, у мустақил давлат - мустақил Ўзбекистон Республикаси вужудга келганини қонун сифатида тасдиқлади.

Конституция беш йил давомида ижтимоий сиёсий Барқарорликни, фуқаролар тинчлигини, одамларнинг хавфсизлигини ва миллатлараро тотувликни сақлаб туришга ва мустаҳкамлашга ёрдам берди. Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамияти эътироф этган бу ютуғи ўтиш даври зиддиятларини бартараф этишнинг энг муҳим шартларидан бири, мамлакатнинг янгиланиш ва тараққиёт йўлидан олға боришининг гарови бўлиб қолди.

Бутунлай янги ҳолатни - фуқаронинг демократик мавқеини алоҳида кўрсатиш керак, дейилди анжуманда. Унинг мавқеи мамлакатда амалга оширилаётган барча ишлар учун юксак масъулият, давлатга ишонч ва у амалга ошираётган ислоҳотлар йўлини қўллаб-қувватлаш билан фарқ қилади.

Мамлакатимиз Конституция туфайли инсонпарвар демократик ҳуқуқий давлатни барпо этиш ва фуқаролар жамиятини шакллантириш йўлида анча олға қадам қўйди, маъмурий-буйруқбозлик тузумидан қонун ёрдамида бошқарувга ўтди, инсон манфаатлари изчиллик билан амалга оширилмоқда. Конституциямиз буюк келажакнинг ҳуқуқий кафолати бўлиб хизмат қилмоқда.

Конституциянинг беш йиллиги муносабати билан илмий-амалий анжуманлар бошқа шаҳарлар ва туманларда ҳам ўтказилади.

(ЎзА)

«Қаршиқурилишиндустрия» ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли йирик панелли уйсозлик заводида тураржой иншоотлари учун керакли барча турдаги маҳсулотларни тайёрлаш билан бир қаторда кўприклар, темир йўллар ва йирик саноат корхоналари қурилишида ишлатиладиган буюмлар ҳам тайёрланмоқда.

Ҳозирда заводда йигирма турдан ортиқ турдаги темир-бетон материаллари, шу жумладан, «Ғузор — Бойсун — Қумқўрғон», «Яккабоғ — Чироқчи» темир йўллари, Қоровулбозор нефтни қайта ишлаш заводи, Кўкдумалоқ нефть конлари қурилишлари учун маҳсулотлар тайёрланиб, пешма-пеш етказиб турилибди.

***СУРАТЛАРДА:** завод ишлаб чиқариш техника бўлими бошлиғи Эрол Эролов ва қолиплаш цехи етакчиси Камолиддин Пирназаров; завод цехларидан бирида.*

Ш. ШАРОПОВ (ЎзА) олган суратлар.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ АХБОРОТИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1997 йил 1 декабрдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:*/

1 Австралия доллари	53,47
1 Австрия шиллинги	6,35
1 Англия фунт стерлинги	132,87
10 Бельгия франки	21,67
1 Голландия гульдени	39,67
10 Греция драхмаси	2,85
1 Дания кронаси	11,74
1 БАА дирхами	21,48
1 АҚШ доллари	78,90
1 Миср фунти	23,24
1 Ирландия фунти	116,69
1 Исландия кронаси	1,11
10 Испания песети	5,29
100 Италия лираси	4,56
1 Канада доллари	55,36
1 Хитой юани	9,53
1 Қувайт динори	259,54
100 Ливан фунти	5,18
1 Малайзия ринггити	22,41
1 Германия маркаси	44,71
1 Норвегия кронаси	10,97
1 Польша злотийси	22,36
10 Португалия эскудоси	4,38
1 Сингапур доллари	49,48
1000 Туркия лираси	0,40
1 Финляндия маркаси	14,80
1 Франция франки	13,36
1 Швеция кронаси	10,18
1 Швейцария франки	55,27
1 ЭКЮ	88,53
10 Жанубий Корея вони	0,67
10 Япония иенаси	6,18
1000 Россия рубли	13,33
1 Украина гривнаси	41,81
1000 Беларусь рубли	2,62
1 Эстония кронаси	5,59
1 Латвия лати	134,87
1 Литва лити	19,73
1 Қозоғистон тенгеси	1,04
1 Қирғизистон соми	4,52

*/ Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

● *ҚИШ ЮМУШИ*

ЕРНИНГ УМРИ УЗАЯДИ

Ернинг шўрини ювиш, зовур ва коллекторлар барпо этиш билан суғориладиган майдонларни яшартириб, ҳосилдорлигини ошириб бориш мумкин. Бу соҳада Қашқадарё вилоятида муайян ишлар амалга оширилмоқда. Вилоят коллектор — дренаж тизимлари бошқармаси бошлиғи Илҳом ҚУРБОНОВ билан мухбиримиз суҳбати ана шу мавзуга бағишланди.

— Кузги йиғим-терим ишлари ҳам ортда қолди. Лекин қишлоқ кишиси бу билан тинчиб ўтиргани йўқ. Келгуси йил ҳосили учун тайёргарлик кўраётир. Экинзорлар шудгордан чиқарилаяпти, шўр ювиш, зах қочириш ишлари кенг кўламда бошлаб юборилди. Кейинги пайтда мелиорация тадбирлари ҳукумат миқёсидаги вазифалар қаторига киритилди. Вилоятда бу соҳада қандай тадбирлар амалга ошаётир?

— Бу йил вилоятимиз меҳнаткашлари 420 минг тоннадан ортиқ пахта, 430 минг тонна дон етиштириб, катта меҳнат ютуқларини қўлга киритдилар. Ана шу ютуқларда дашт бағрида жойлашган зовурларни, дренаж — коллекторларни тозалаб, деҳқонларга шароит яратиб бераётган мелиораторларнинг ҳам ҳиссаси бор.

Вилоятда қарийб 500 минг гектар суғориладиган майдон мавжуд. Бошқарма ходимлари ана шу майдонларнинг ҳолатини доимий равишда назорат қилиб борадилар. Ернинг мелиоратив жиҳатини кузатиш учун 3056 та кузатув қудуғи бор. Ер ости сувларининг кўтарилиши, шўрланиш даражаси махсус лабораторияда аниқланиб, қишлоқ хўжалиги ташкилотлари эътиборига ҳавола этилади.

Вилоятимизда экин майдонлари юқори ва қуйи минтақага бўлинади. Қашқадарё водийси бошланадиган Ҳисор ва Зарафшон тизма тоғлари этакларигача чўзилиб кетган улкан ҳудуднинг катта қисмида зах кўтарилиши, ернинг шўрланиш даражаси жуда оз миқдорда. Қарши даштидан ўзлаштирилган, вилоятнинг қуйи қисмида эса бунинг тескариси. Коллектор-дренаж тармоқлари тозаланиб, шўр ювиб турилмаса, деҳқон кўзлаган мақсадга эриша олмайди. Шунинг учун ҳам 304 минг гектар майдонда шўрланишга қарши доимий суръатда текширишлар ўтказиб турилади. Ана шу майдонлардан тупроқ намуналари олиниб, лаборатория тахминидан ўтказилади ва шунга қараб тавсиялар берилади.

Вилоятда 13,9 минг километр коллектор-дренаж тармоқлари бор. Шунинг 2 минг 525 километрини хўжаликлараро коллекторлар, 4347 километрини ички хўжалик зовурлари, 7085 километрини эса ёпиқ ва очиқ зовурлар ташкил этади.

Шунингдек, Касби ва Қарши туманларида ернинг ҳолатини яхшилаш учун 484 та тик мелиоратив қудуқ ковланган. Улардан захни қочиришда фойдаланилмоқда.

— Зах кўтарилиш баланд, деб топган майдонларда ҳам тафовут катта. Масалан, битта хўжалик пахта ва ғалладан 30-35 центнердан ҳосил олаётгани ҳолда, унга ёнма-ён иккинчи хўжаликда гектар бошига 15-20 центнердан, ҳатто бундан ҳам паст ҳосил олинаётганлигининг боиси нимада?

— Муборак, Баҳористон, Косон, Қарши, Нишон, Усмон Юсупов туманларида 62 минг 622 гектар шўрланган майдонни аниқлаб, картага туширганмиз. Шундан 14 минг 180 гектар экинзор кучли шўрланган. Ушбу майдонларнинг шўрини ювмай, захини қочирмай, экин экиш, ундан юқори ҳосил олиш мумкинми? Мутлақо мумкин эмас.

Хўжаликлараро коллекторларни тозалаш давлат томонидан ажратилаётган маблағлар эвазига амалга оширилмоқда. Бунинг учун ҳар йили ўртача 50 миллион сўм ажратилаяпти. Бу миқдордаги маблағ билан хўжаликлараро коллекторларнинг 10-12 фоизини тозалаш, зарур нуқтагача чуқурлатиб бориш мумкин бўлаётир.

Хўжаликнинг ички коллектор-дренаж тармоқлари ҳар бир жамоанинг кучи, маблағи эвазига амалга оширилиши лозим. Масалан, Касби туманидаги Алишер Навоий номли, «Қашқадарё», «Ғалаба», Усмон Юсупов туманидаги «Женов», «Миришкор» жамоа хўжаликлари ҳам ер ости сувлари кўтарилиши мумкин бўлган минтақаларда жойлашган. Лекин бу хўжаликларда зах қочириш, шўр ювиш ишлари кўнгилдагидек амалга оширилганлиги туфайли пахта, ғалла, сабзавот ва бошқа экинлардан мўл ҳосил олинмоқда. Энг муҳими, аҳоли томорқаларидан катта даромад кўраётир.

Муборак, Баҳористон, Нишон туманларидаги аксарият хўжаликларда «маблағ йўқ» баҳонасида ички зовурлар, дренаж тармоқлари бир неча йиллаб тозаланмасдан келинаётгани оқибатида ер ости сувлари кўтарилиб, тупроқ шўрланмоқда. Бундан ушбу туманларнинг хўжаликлари жиддий зиён кўраяпти, деҳқончилик экинлари ҳосилдорлиги йил сайин пасайиб кетаётир. Чироқчи, Косон, Қамаши туманларидаги айрим хўжаликларда ҳам ана шундай манзараларни кўриш мумкин.

Кўпгина хўжаликларда коллектор-дренаж тармоқларини тозалаб, зарур нуқтагача чуқурлаштириш иши пайсалга солинмоқда. Бунинг учун етарли миқдорда маблағлар ажратишга эътибор йўқ. Туман ҳокимликлари, қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармалари бу муҳим тадбирнинг тўла-тўкис амалга оширилишини таъминлашлари лозим бўлади. Айни пайтда йилига хўжаликларнинг ички коллектор ва дренаж тармоқларининг атиги 5-7 фоизи, хўжаликлараро коллекторларнинг 12 фоизи тозаланяпти.

1997 йилда 320 километр хўжаликлараро зовурлар тозаланиши режалаштирилган эди. Ҳозиргача бу вазифа 295 километрга бажарилди. Айни кунларда даштнинг турли тарафидан тортилган коллекторларни тозалашда «Қаршистрой» бирлашмасининг «Дренажстрой», «Мелиосувқурилиш» трестлари, вилоят қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармасига қарашли «Эскианҳорканалқурилиш», «Қашқадарёсувқурилиш», «Ҳисораксувқурилиш» трестларининг механизаторлари иштирок этаяптилар. Турли участкаларда етмишга яқин экскаваторлар ишлатилмоқда.

— Келгуси йил ҳосилини таъминлаш мақсадида қиш ва эрта баҳорда қандай тадбирларни амалга ошириш мўлжалланмоқда?

— Мутахассисларимиз деҳқонларга 31 минг 364 гектар майдоннинг шўрини ювишни тавсия этишди. Жумладан, ўртача шўрланган 20,2 гектар ва кучли шўрланган 11 минг 112 гектар ерда шўр ювилиши лозим.

Шўрланган майдонлар мутахассислар томонидан карталарга туширилиб, неча гектар эканлиги аниқлаб берилди. Кучли шўрланган майдонларни икки мартадан ювиб чиқиш тавсия этилди.

Бошқармамиз ходимлари мелиорация ишларини амалга оширишнинг беш йиллик режасини ишлаб чиқдилар. Ана шу истиқболли режага кўра, хўжаликлараро, ички хўжалик зовурларини тозалаш, янгиларини барпо этиш, тик мелиоратив, кузатув қудуқларини таъмирдан чиқариш йилма-йил аниқлаб олинди. Тадбирларда қайси коллектор ёки дренаж тармоқларини қачон тозалаш ўз аксини топди.

Вилоятимиз коллекторларидан оққан зах ва шўр сувлар асосан Сичқонкўл, Султонтоғ ва Девхона деб номланган сув ҳавзаларига тушаётир. Чоғроқ Сичқонкўл кейинги бир неча йил ичида сув ҳавзаларидан бирига айланди. Ҳозир ушбу ҳавзада 850 миллион куб метрдан зиёд сув бор. Султонтоғ ҳавзасида 500 миллион куб метр, Девхонада 82 миллион куб метр сув мавжуд.

Шунинг учун суғориш мавсуми тугаган айни қиш пайтида ушбу сув омборларидаги зах сувларни Амударё орқали Орол денгизига ташлаш режаси амалга ошаётир. Бир неча километр масофада сув йўли очиб, зах сувлар дарёга ташланади. Баҳорда зах сувлари яна ушбу ҳавзаларда тўпланади.

Мелиорация ернинг умрини узайтиради. Ушбу тадбирни тўғри амалга ошириш билан экин майдонлари ҳосилдорлигининг 30-35 фоизга кўтариш мумкин.

П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

● *1997 ЙИЛ — ИНСОН МАНФААТЛАРИ ЙИЛИ*

— Бунга қадар шаҳарнинг марказий кўчалари, корхона ва ташкилотлар биноларининг пештоқлари оқшомлари турли рангда, турли шаклда ёғду таратувчи чироқлар шодасига тўлдирилган, катта-кичик бозорлар замонага ҳамоҳанг янгиланган эди. Энди биз вилоят ҳокимлиги ёрдамида шаҳардаги мулкчилик шаклидан қатъий назар кўплаб муассасалар, тадбиркорлар саъй-ҳаракатига таянган ҳолда, ички имкониятлардан келиб чиқиб йўл бўйларида ям-яшил каштану арчазорлар, хиёбонларида гулу гулзорлар барпо этмоқдамиз. Буларнинг барчаси Инсон манфаатларига хизмат қилади, экологик мувозанатни яхшилайди, шаҳримиз кўркини янада очиб юборади, — дейди Андижон шаҳар ҳокими, республика Олий Мажлиси депутати Абдуллажон Собиров.

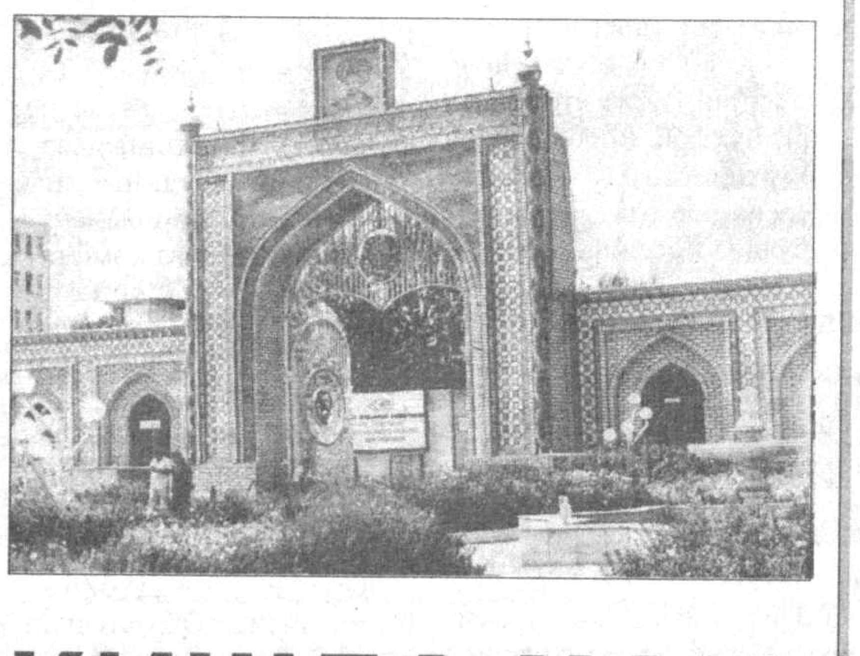

АНДИЖОНДА ҚИШДА ҲАМ ГУЛЛАР ОЧИЛАДИ

Сира эсдан чиқмайди. Бир неча йил муқаддам Қора денгизнинг сўлим сиҳатгоҳларида дам олиб қайтган мансабдорлардан бири у ернинг гўзаллигини, ҳавоси мусаффолигини, ҳар қадамда маданият ва истироҳат боғлари мавжудлигини такрор-такрор таърифлади.

— Ўша сиз айтган боғ-роғларни кўм-кўк майсазорларни, баҳри-дилинг очиладиган хиёбонларни ўзимизда-ям ташкил этсак бўлмайдими? — луқма ташлади даврадагилардан бири.

Барчани оғзига қаратиб ўтирган раҳбар даб-дурустдан берилган саволдан бироз довдираб қолди, кейин чайналди:

— У ернинг шароити бошқачароқ-да, мен сизга айтсам.

— Нега энди, — бўш келмади бояги йигит, — Хонобод шаҳри тозалигу гўзалликда унча-мунча Сочидан қолишмайди. Боғишамол қир-адирлари бугун ҳар қандай одамнинг ҳавасини келтиради.

Йигитнинг жўяли таъналари даврадагиларни, айниқса тўрда виқор билан ўтирган бошлиқни сергак торттириши, ўша аччиқ, аламли саволлар замиридаги хоҳиш-истакларни англаб етиши керак эди.

Очиғи, раҳбар курсисида ўтирганлар узоқни кўра билишлари, янги ғоялар, ташаббуслар билан майдонга чиқишлари ва дадиллик кўрсатишлари зарур эди. Кенг қамровли ишларни рўёбга чиқариш учун эса улардан оқиллик, омилкорлик талаб қилинади. Аммо ундай бўлмади.

Ҳозирги ибратли, кўплар ўрнак олса арзирли ишларни кўриб беихтиёр кўнгилдан «Ахир, ишласа бўлар эканку» деган ўй ўтади. Қаранг, шу йилнинг баҳоридан бир варакайига шаҳардаги энг йирик маданият ва истироҳат боғларидан учтасини бутунлай қайта таъмирлаш, ободонлаштириш, кенгайтиришга киришилди. Биргина болалар боғини кенгайтириш, олди қисмини очиб ташлаш учун деворлари ҳилвираб ётган пастқам, кўримсиз, босиб қолиш хавфи остида турган ўнлаб турар-жой биноларини, дўконлар ва маиший хизмат шахобчаларининг баҳридан ўтишга тўғри келди. Юздан ортиқ оила ички имкониятлардан фойдаланган ҳолда янги уйларга кўчирилмоқда. Шаҳарнинг Пиён бозор номи билан аталиб келинган ана шу қисми келгуси йили болалар ихтиёрига топширилади.

Темир йўл шоҳбекатининг мазкур оромгоҳга туташ бўлган қисми ҳам бош лойиҳа асосида янгитдан қурилмоқда. Атиги икки йил муқаддам шу ерда бўлган киши бугун шаҳар қиёфасини бузиб турган бостирмага ўхшаш омборлар, узун-калта уйлар ўрнида кўп қаватли ғиштин биноларнинг дастлабки қаватлари қўлдан чиқаётганлигининг гувоҳи бўлади. Ҳадемай бу ерда миллий меъморчилигимизнинг замонавий лойиҳаларига уйғунлашиб кетган, жаҳон андозалари талабларига мос тушадиган кўркам савдо дўконлари, маиший хизмат мажмуаси, шоҳбекатга келиб кетувчиларнинг баҳри-дилини очадиган бекатлар, хиёбонлар барпо этилади.

Алишер Навоий номи билан аталувчи боғ азалдан андижонликларнинг севимли маскани ҳисобланади. Қанотларини кенг ёйиб турган афсонавий «Семурғ» рамзий ҳайкали, ложувард сувлари эрка сабо оғушида ўзгача жозиба билан мавжланувчи кўли, анвойи гулларнинг муаттар атри уфуриб турган гулзорлари, кўнгил очар чойхоналари, кураги ер ўпмаган полвонларни ўзига чорлагучи кураш майдонлари билан машҳур бўлган бу гўшанинг аксарият қисмини замонга ҳамоҳанг тарзда таъмирлаш зарурати туғилди. Нозиктаъб усталар, устазодалар «Семурғ»ни ёшартирдилар. Очиқ саҳна ўрнида янги санъат кошонаси вужудга келди. Боғнинг кўримсиз деворлари ғиштин «либос» кийди.

Неча ўн йилларнинг юзини кўрган бош дарвоза эндиликда ўз ўрнини маҳобатли гумбазга бўшатиб бермоқда. Унинг баландлиги 25 метрни ташкил этади. 162-қурилиш трести бунёдкорлари ҳамда улар билан ёнма-ён туриб меҳнат қилаётган 2-, 3-трестларнинг қўли гул усталари айни дамларда хиёбонларга, гулзорларга элтувчи янги йўллар, темир гулли гўзал панжаралар, Европа шаҳарлариникидан қолишмайдиган мафтункор фавворларни қуриб битказмоқдалар. Боғбонлар, гул етиштирувчилар ҳам четда қолганлари йўқ. Улар боғнинг ажиб гўзаллик, ўзгача таровват касб этаётган қисмига қиш чилласида ҳам баҳорий латофат бағишловчи, кўзларни қувонтирувчи арча, каштан дарахтларининг ниҳоллари, манзарали гуллар ўтқазмоқдалар.

Шуни фахру ифтихор билан таъкидлаш керакки, андижонликлар ўз ҳамюртлари бўлмиш буюк Чўлпон номини ҳурмат ва муҳаббат билан тилга олмоқдалар. Улуғ ижодкорга таъзим бажо айламоқдалар. Чўлпон номи билан боғлиқ хўжаликлар, ўқув юртлари, маданият саройлари, кўчалар сафига куни-кеча яна бир оромгоҳ қўшилди. Машинасозлик заводи тасарруфидаги қаровсиз, кўримсиз, кимсасиз жой бугун кўзларни қувонтирмоқда. Мустақил Ватанга, кўксига истиқлолнинг ҳузурбахш шаббодаси теккан кишилар бағрига қайтган Чўлпон қайта туғилгандай.

Чойхона аталмиш ёғоч-тахталар уюми ўрнида беназир инсоннинг уй-музейи, унинг ёнида учта маҳаллага хизмат кўрсатувчи «Маънавият ва маърифат» маркази биноси қуриб битказилди. Бир неча хоналарни ўз ичига олган маиший хизмат шахобчалари мажмуи ҳам бу ерга ташриф буюрувчиларнинг диққатини ўзига тортмоқда. Мазкур бинолар машинасозлик заводи ҳомийлигида вилоят қурилиш-таъмирлаш трести томонидан тикланди. Беш юз томошабинга мўлжалланган кураш майдонини «Вилоятжамхўжқурилиш» трести қуриб берган бўлса, вилоят ёдгорликлар устахонаси шоирнинг рамзий қабрини ва фаввораларни ўз ҳисобларидан тиклади.

Мирзо Бобур, Абдулла Қодирий, Абдурауф Фитрат ҳайкалларини яратган андижонлик машҳур ҳайкалтарош Равшан Миртожиев Чўлпоннинг бронзадан ясалган улуғвор ҳайкалини поёнига етказди. Андижоннинг ўзида сайқал топган ана шу санъат асари боғ ўртасига ўрнатилди. Вилоят автойўл бошқармаси, машинасозлик заводи, «Электроаппарат» корхонаси, Маҳаллий саноат концерни, «Пойабзал» ишлаб чиқариш ҳиссадорлик жамияти, «Бобур» номли ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмаси сингари ўнлаб корхона ва ташкилотлар Чўлпон боғида болалар майдонлари, турли кўнгил очар ўйингоҳлар барпо этдилар. Боғ ёнидан оқиб ўтувчи сой бўйларини кенгайтирдилар. Тартибга келтирилган сой қирғоқларига арча, атиргуллар ўтқаздилар. Бир сўз билан айтганда, Чўлпон боғи ҳиммати баланд, ориятли, эътиқоди мустаҳкам халқнинг ҳашари билан яратилди.

Андижонликлар эндиликда Боғишамол даҳасидаги «Боғи Бобур», Амир Темур кўчасидаги яшилликка бурканган боғ-роғлар, арчазорлар билан, маҳобатли теннис кортининг гулларга бурканган хиёбони, Навоий шоҳ кўчасининг икки қирғоғидаги гулзорлари билан ҳақли равишда фахрланадилар. Йўл бўйлари ва ташкилотлар олдидаги майдонларига ҳар йили юз минг туплаб игна баргли дарахтлар, каштан, терак кўчатлари ўтказилмоқда. Улар остига экилган атиргуллар эса қишдаям барқ уриб очилмоқда. Уларнинг ҳар бири махсус хат билан аҳолига, ташкилотлар тасарруфига берилган. Демак, бу гўзаллик, яшиллик, ободонликка барча масъул.

Одилжон ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

● *СОҒЛИҒИНГ — САОДАТИНГ*

ХАСТАЛИКНИ ДАВОЛАШДАН КЎРА...

Кейинги вақтларда сил (туберкулёз) касаллиги билан оғриган беморлар сони жаҳон миқёсида тобора кўпайиб бораётганлигини шифокорлар ташвиш билан таъкидлашмоқда. Хўш, нима учун шундай бўлаяпти? Умуман, бу касалликнинг келиб чиқиш сабаблари нимада? Уни аниқлаш ва даволаш борасида мамлакатимизда қандай ишлар олиб борилаяпти? Мухбиримиз республика Соғлиқни сақлаш вазирлигига қарашли фтизиатрия ва пульмонология илмий-тадқиқот институти урогинекология бўлими мудири Миразим ҲАКИМОВга ана шундай саволлар билан мурожаат қилди.

— Миразим ака, дастлаб ўзингиз раҳбарлик қилаётган бўлим фаолияти ҳақида қисқача сўзлаб берсангиз.

— Бўлимимиз ўтган йили қайта ташкил этилган бўлиб, 45 ўринга мўлжалланган. Бу ерда мамлакатимизнинг турли бурчакларидан келган беморлар даволанишади. Бўлимда ўпкадан ташқари туберкулёз, хусусан, буйрак ва сийдик йўллари, эркак ва аёллар жинсий (таносил) аъзолари, ташқи лимфа безлари, абдоминал, яъни қорин бўшлиғи аъзолари ва тери сили каби хасталикларга қарши даво чоралари қўлланилади.

Очиғи, бундай хилдаги касалликларни аниқлаш ҳамда даволаш жараёни шифокорлардан ўта билимдонлик ва зийракликни талаб этади. Айниқса, урогенитал ва лимфа безлари силини аниқлаш жараёни жуда мураккаб кечади. Бу борада замонавий рентген ва радиологик текшириш усуллари билан бир қаторда, тиббий тасвирлар ҳам кенг қўлланилмоқда. Компьютер ва магнит-резонанс томография, ультратовуш текшириш усуллари шулар жумласидандир.

Бўлимимизда умумий усуллардан ташқари, лимфатроптерапия, лазер нури билан даволаш, лимфа томирларига специфик дори юбориш орқали хасталикка барҳам бериш усуллари ҳам яхши йўлга қўйилган. Институтимизда республика туберкулёз диспансери ҳам фаолият кўрсатаяти.

— Туберкулёз касаллигининг аломатлари, асосий хусусиятлари ҳақида тўхталсангиз.

— Бу хасталик аломатлари пайдо бўлганда киши организмида турли ўзгаришлар содир бўлади. Жумладан, буйрак ва сийдик аъзолари силида бел соҳаси, қовуқда оғриқ пайдо бўлиб, тез-тез пешобга чиқиш, унинг ранги ўзгариши ҳолати юзага келади. Ташқи лимфа безлари силида бўйин, жағ ости, қўлтиқ ости ва чов соҳаларида лимфа безлари катталашиб, битмайдиган оқма йирингли яралар пайдо бўлади. Қорин аъзолари силида эса қориннинг аста-секин катталашуви, оғриши каби ўзгаришлар кузатилади. Кўп ҳолларда беморлар уролог, хирург, гинеколог, неврапотолог каби шифокорлар қўлида даволанишади ва камдан-кам ҳолларда фтизиатрларга мурожаат қилишади...

— Сил хасталикларидан буткул фориғ бўлиш учун беморлар қанча вақт даволанишлари лозим бўлади?

— Бу дардга чалинган беморларнинг узоқ вақт мобайнида даволанишларига тўғри келади. Улар шифохоналарда мунтазам равишда 3-4 ой даволаниб, қолган вақтларда эса шифокорлар маслаҳатига амал қилган ҳолда диспансер шароитида уч йилдан-беш йилгача даволанишлари даркор. Шундагина улар бундай дарддан ҳеч қандай асоратсиз шифо топишади.

— Бир мутахассис-шифокор сифатида айтинг-чи, бу касалликнинг келиб чиқиш сабаблари нималардан иборат?

— Туберкулёз юқумли касаллик бўлиб, асосан бемор одамдан ёки сил таёқчалари мавжуд бўлган чанг орқали бошқаларга юқиши мумкин. Бироқ бу хасталикнинг ривожланишида ижтимоий шароит, инсоннинг ички иммунологик, руҳий ҳолати каби омиллар ҳам катта таъсир кўрсатиши мумкин.

— Очиғи, кўпчилик одамлар шунга кўникиб қолишган: бирор жойи оғриб, безовталанса ҳам парво қилишмайди ва шифокорга мурожаат этмай юраверишади. Натижада эса... Айтингчи, сил хасталиги кеч аниқланиши қандай оқибатларга олиб келиши мумкин?

— Айримлар қачонки, хасталик кучайиб, кўрпа-тўшак қилиб ётиб қолганларидан кейингина бизга мурожаат этишади. Унгача эса билиб-билмай, ўзларича ҳар хил дори-дармонлар ҳам қабул қилишади. Оқибатда касаллик оғир тус олиб, уни даволаш мушкуллашади.

Ўпкадан ташқари туберкулёз хасталиги кеч аниқланса, даволаш жуда қийин бўлган асорат қолдиради. Масалан, сурункали буйрак етишмовчилиги, перитонит, яъни қорин пардасининг яллиғланиши, шамоллаш, оқма йирингли яралар пайдо бўлиши ва бепуштлик каби оғир оқибатларга олиб келиши мумкин.

Касалликни даволашдан кўра унинг олдини олиш осон. Кишиларимиз ўз соғлиқларини асрашлари, мунтазам равишда йилига икки марта тиббий кўрикдан ўтиб туришлари бу борада жудаям қўл келади. Шундагина бундай хасталиклар анча камайган бўлур эди.

Аслиддин САТТОРОВ
суҳбатлашди.

Ixtisoslashtirilgan Davlat
Akcionerlik Tijorat
"Asaka" Banki

ASAKA BANK

Specialized State Joint-
Stock Commercial
Bank "Asaka"

Ҳурматли Ўзбекистонликлар!

"АСАКА" Банки

Сизларни ҳар икки томон учун баробар фойда берувчи ҳамкорликка таклиф этади.

Фақат бизнинг банкимиз фуқароларга "Дамас" автомобилини сотиб олиш учун махсус пулли жамғарма "Автожамғарма" имтиёзли шароитларда кредит бериш имкониятига эга.

Фақат бизнинг банкимиз, ушбу ҳисоб-рақамда автомобиль қийматининг 35 фоизи микдорида маблағ жамғарилган тақдирда, уни сотиб олиш учун 65 фоиз микдорида кредит бериши мумкин. Махсус пулли "Автожамғарма" ҳисоб рақамида маблағингиз тўпланиши жараёнида, жамғарма ҳисоб-рақамингизда қолган пул маблағга Сизнинг фойдангизга йиллик 5 фоиз микдорида қўшимча ўтказади.

Бундан ташқари "Асака" Банк филиаллари Сизга қуйидаги пулли жамғарма турларини таклиф этади:
Муддатли жамғармалар:
6 ойдан 1 йилгача - 20 фоиз
1 йилдан 3 йилгача - 30 фоиз
3 йилдан 5 йилгача - 40 фоиз
5 йилдан юқори - 50 фоиз

Бизларда накд пул масаласида ҳеч қандай муаммо йўқ!

Жамғарма операцияларни амалга оширувчи бўлимлар "АСАКА" Банкнинг ҳамма филиалларида бўлиб, қуйидаги манзилгоҳларда жойлашган.

№	Филиаллар	Манзил	Телефонлар
1.	Асака	711090, Асака шаҳри,Г. Ёқубов кўчаси, 14-уй.	(374-3) 21-532, 23-395, 23-505.
2.	Андижон	710002, Андижон шаҳри, Кольцевая кўчаси,1-уй.	(374-22) 64-104, 62-654, 63-367.
3.	Бухоро	705011 Бухоро шаҳри, Ғиждувон кўчаси, 69-уй.	(365-22) 45-443, 23-402, 44-238.
4.	Жиззах	708004, Жиззах шаҳри, Катта Ўзбекистон йўли, 115-уй.	(372-22) 40-497, 43-487, 40-907.
5.	Қорақалпоғистон	742006, Нукус шаҳри, Беруний кўчаси.	(361-22) 32-281, 32-720, 32-281.
6.	Қашқадарё	730006, Қарши шаҳри, Самарқанд шоссеси, 12-уй.	(375-22) 33-763, 34-853, 37-259.
7.	Қўқон	713000, Қўқон шаҳри, Жданов кўчаси, 43-уй.	(373-55) 31-384, 33-997, 31-883.
8.	Навоий	706800, Навоий шаҳри, Горький кўчаси, 2-уй.	(436-22) 30-387, 32-661, 34-907.
9.	Наманган	742006, Наманган шаҳри, Марғилон кўчаси, 105-уй.	(369-22) 26-679, 23-331, 27-791.
10.	Самарқанд	703018, Самарқанд шаҳри, Спитамен кўчаси, 157-уй.	(366-2) 21-04-35, 21-30-26, 21-00-46.
11.	Сурхондарё	732002, Термиз шаҳри, Омонов кўчаси, 2-уй.	(376-22) 22-651, 60-034, 60-032.
12.	Сирдарё	707000, Гулистон шаҳри, Охунбобоев кўчаси, 134-уй.	(367-2) 25-36-47, 25-38-66, 26-36-47.
13.	Тошкент вилояти	700212, Тошкент шаҳри, Чимкент йўли, 79-уй.	(371-2) 24-39-78, 24-97-82, 24-48-29.
14.	Фарғона	713700, Марғилон шаҳри, Саккокий кўчаси, 9-уй.	(373-2) 37-04-83, 37-09-93, 37-19-82.
15.	Хоразм	740002, Урганч шаҳри, Саноат кўчаси, 24-уй.	(362-22) 61-930, 42-274, 68-588.
16.	Автотранспорт	700031, Тошкент шаҳри, Ю.Ҳ.Ҳожиб кўчаси, 14-уй.	(371-2) 56-14-60, 56-23-92, 56-84-29.
17.	Амалиёт	700025, Тошкент шаҳри, А. Қаҳҳор кўчаси, 73-уй.	(371-2) 50-53-31, 50-52-88, 50-58-92.

Биз ҳар бир учрашувимиздан мамнунмиз ва Сизнинг муваффақиятингизга ва ҳаётингиз фаровон бўлишига бутун кучимизни сарфлаймиз.

Аҳолининг жамғармаларини расмийлаштириш масалалари бўйича қуйидаги телефонларга қўнғироқ қилинг:
50-56-26, 50-35-84, 55-77-36.

212 uz

Ўткир ХОШИМОВ, Ўзбекистон халқ ёзувчиси

«МУШТИПАР»

«Сверх-современний» ҳажвий ҳикоя

— Мумкинми? Салом!

Рухсатингиз билан ўзимни таништирсам. Жонетта Кабуловна Халтаева... Мен, к сожалению, сизнинг сочиненияларингизни ўқиган эмасман. Хотя эшитганман. Мамашкалар тўғрисида ёзаркансиз...

Менинг ҳам тўртта болам бор... Нима? «Унақага ўхшамайди-ку», дейсизми? Раҳмат, комплимент учун! Ҳамма шунақа дейди. Мен мамамга ўхшайман. Мамам олтмиш ёшидаям аппетитний эди. Как куколка!

Кечирасиз, оловингиз борми?.. Йўқ-йўқ, мен «Морэ» чекаман... Сенкю! Зажигалкангизга гап йўқ!

Итак, тўртта болам бор. Маратик — Нукусда. Интернатда. Ёши... минуточку... Ёши ўн тўртда. Шу йил ўн тўртга киради. Папасига ўхшаган красавчик бўлади, Маратик! Смуглийлиги, кўзларининг разрези... Биринчи встречамиз практикага борганимда бўлган. Замминистр эди. Шунақа абаятельний, шунақа интеллигентний!.. Икки йилча турдик... Цивилизованний ажрашдик. Тўғрисини айтди. «Жанночка, жоним, деди, буёғи ишкал бўляпти, хотиним жалоба ёзибди, двоежонства учун партиядан ўчиришлари мумкин», деди. Биласиз, у пайтда бунақа масалалар строгий эди. «Маратик учун волноватся қилма, ўзим опекамга оламан, сен Тошкентга кетавер, тез-тез бориб тураман», деди. «О-кэй» дедим...

...Нигорочка — Самарқандда. Тоис, Нигорочка эмас, Наргизочка! Нигорочка — Қўқонда...

Икки йил олдин Самарқандга бордим. Наргизочканинг детдомига кирдим. Детдом — так себе, аммо директори ништяк экан! Дылда! Бўйи пачти икки метр! «Братан, дедим, Наргизочкадан хабар олишим қийин, ишим кўп», дедим. «Хотиржам бўлинг, Наргизочкага ўзим оталик қиламан», деди. Уч кун меҳмон бўлдим. Крутой эркак экан! Молодец!

Наргизочканинг папасиям крутой эди. Межрайонний нефтебазада директор бўлиб ишларди. Ёши элликдан ошган бўлсаям как огурчик эди! Самарқанднинг пахани эди. Хотинидан қўрқмасдан шиккарний тўй қилди. Ресторанда! Ёмон яшамадик... Қамалиб кетгани чатоқ бўлди... Ўша ёқдан хат ёзибди. Как будто ҳаммасига мен сабабчи эмишман. Э, тўкил, дедим! Бензинга дизтопливо қўшишни сенга мен ўргатдимми, дедим!

Аммо Нигорочкадан анчадан бери хабар ололганим йўқ. Қўқонга йўлим тушмаяпти. Отаси предпринематель эди. Такой паслушний... Киримни юварди, овқатимни қиларди. Кеч келсам, пойлаб ўтирарди... Қарасам, менга нотация ўқийдиган одат чиқардилар. Ҳар куни минғирлайди: «Жаннатхон, бегоналар билан гаплашманг, қоронғида кўчага чиқманг»... Томи кетган фанатик! Э, сирпал, дедим! Обберган бир хонали квартирангга как дурочка иккинчи хотин бўлиб ўтиришим керакми!

...Кечирасиз, яна оловингиздан... Сенкю! Между прочим, зажигалкангизга гап йўқ!.. Кўп чекасизми? Шавкатикнинг папаси ҳам кўп чекарди... Мана буни настоящий мужик деса бўлади! Қомат бесподобний! Бизнесни синдириб қўяди! Ҳамма иши «дода!» Тўртта хотинни вот так обеспечить қипқўйган! Разумеется, загсимиз йўқ эди. Впрочем, буниси неважно... Иккита «Мерси» бор эди. Бир йилча бўлди. Россияга кетганча дараги йўқ. Ўша ёқдаги братанлардан суриштирсам, кўрганимиз йўқ, дейди...

Шавкатик — ўзимда. Икки ёшга чиқди. Шустрий. Ходячий бомба! Между нами, бир гап айтайми? Уйга нотаниш «дядя»лар келса, халитдан мени ревновать қилади, паразит!

В общем майли. Ближе к делу! Менга сизнинг падержкангиз керак. Ҳокимиятга заявление берган эдим. «Мен мать-одиночкаман. Шаҳар марказидан квартира беришингизни сўрайман», деб. Борсам, бир пацан ўтирибди. Ўн кундан кейин келинг, деди. Бугун борсам, нима дейди, денг? «Тўрт хонали уйингиз бор экан-ку», дейди! Мен уни сенинг пулингга опманми? Худога шукр, бошимда эрларим, тоис эрим бор... Тоис бор эди. Бу уйни ўз пулимга сотиб олганман! Ўн беш минг «бакс»га! Тағин нима дейди, денг! «Опажон, монетний двордан чиқиб келдингизми, ҳамма ёғингиз бриллиант-ку», дейди! Менга комплимент қиляпти, сопляк! Бриллиантни сен совға қип қўйибсанми! Аёл бошим билан бизнес қиляпман. «Челнок»ка боряпман. Пекинга. Стамбулга. Дубайга... Осонми? Ҳар қадамда «мент!»

Кстати... Дубайда бўлганмисиз? Обязательно боринг! Техника — пачти даром! Тилла — навалом! Араблар темпераментний бў... Ну майли, буниси неважно...

Короче, ҳокимиятдаги ўша пацан «сизга уй йўқ, қаёққа борсангиз катта кўча», деди. Шуни боплаб бир фельетон қилинг! Аёл кишини унижать қилиш қанақа бўлишини билиб қўйсин! Фамилияси... Минуточку... Ёзиб олганман...

...Нима? Ёзмайсиз? Нега ёзмас экансиз?! Нима? Нима дедингиз? «Мен инкубатор тузатадиган уста эмасман», дедингизми? Ким «инкубатор?» Нега аёл кишини ҳақорат қиласиз! Нахал! Писака несчастний! Ма, зажигалканг бошингда қолсин!

Ноябрь, 1997.

ЛУҚМА

ЮРАГИНГИЗ БАҚУВВАТМИ?

Кўчадан кетар эканман, атрофимдагилардан худди шундай деб сўрагим келади. Яқиндан бери шаҳар, ҳатто қишлоқ кўчаларида ҳам йўловчиларнинг «вой, вуй!» деган хитобларини эшитиб қоламан. Ажабланманг, сабабини айтаман. Болалар сиз билан «ҳазиллашишади». «Взрыв-пакет» — портлагич ўйинчоқлар савдоси чаққонлашиб кетган. Тижорат дўконларида, ҳатто кўчада ул-бул сотиб ўтирувчи «кичик» бизнесменлар ҳам шу нарса билан савдо қилишмоқда. Наҳотки шу нарсани сотишни ман этишни ва сотганларга катта миқдорда жарима тўлатишнинг иложи бўлмаса? Аксарият ҳолларда болалар кўпроқ хотин-қизларнинг оёғи остига портлагични отиб юборишади. У ёғини тасаввур қилиш қийин эмас...

Г. АЛИБОЕВА.

ДУНЁ ДАРАКЛАРИ

ЖАҲОН НИГОҲИДАГИ ИСТИҚБОЛ

Инсониятни XXI асрда бир талай муаммолар кутмоқда. Шуларнинг ичида ёқилғи-энергетика заҳираларининг чекланганлиги энг ўткир муаммодир. Айрим сиёсатчиларнинг фикрига қараганда айни ёқилғи-энергетика ресурслари келгуси асрда давлатлараро муносабатларда етакчи омил бўлиши мумкин экан. Ҳозирда ана шундай муносабатнинг илк учқунлари намоён бўлмоқда. Марказий Осиё нефть ва газ заҳираларига бойлиги билан ажралиб туради. Ушбу ҳудудда айни бойликнинг аниқланган заҳиралари енг шимариб ишга киришишни тақозо қилади.

Жон Хопкинс университети қошидаги Марказий Осиё институти директори Фредерик Старнинг минтақадаги йирик нефть ва газ заҳираларининг геосиёсий аҳамиятига бағишлаб Лондонда ўтган анжуманда илгари сурган ғояларини шарҳлаган «Озодлик» радиоси хабаридан шу нарса маълум бўладики, олимнинг фикрича, чет эл сармоясининг кириб келиши учун минтақада хавфсизлик ва барқарорлик бўлиши лозим. «Марказий Осиёдаги барқарорликнинг кўп жиҳатдан минтақанинг қудратли қўшниларига боғлиқ эканини ҳамда минтақа давлатларининг айримлари ҳамон жиддий ички низолардан азоб чекаётганлигини» таъкидлаган олим **«бугунги кунда фақат 24 миллион аҳолига эга бўлган Ўзбекистонгина минтақавий куч ролини ўйнаш имкониятига эга»**, деб мамлакатимиз салоҳиятини жуда юксак даражада эътироф этди.

Иттифоқ емирилиб, Марказий Осиё давлатлари мустақилликка эришгач, бу ерда кўплаб қудратли давлатлар манфаати тўқнашиб, янги геосиёсий кураш авж олишидан ташвиш ҳам билдирилган эди. Кейинги воқеалар эса манфаатлар тўқнашуви эмас, балки манфаатли ҳамкорлик вужудга келаётганлигини кўрсатади. Ҳамкорликнинг асосий йўналиши эса энергетика заҳираларига қаратилганлиги яқин йиллар ичида бир томони саҳро, иккинчи бир томони осмонўпар тоғлар қуршовидаги ўлкаларга иқтисодий тараққиётга эришиш эшикларини очмоқда. Кузатувчиларнинг айтишича, фақат барқарорлик бўлса кифоя, шунда трубаларнинг бир томонидан нефть ва газ оқса, қарама-қарши томонидан сармоялар оқиб келаверади. Минтақада хавфсизликни сақлаш учун астойдил интилаётган Ўзбекистоннинг йўли худди шу нуқтада манфаатдор Ғарб ва Осиёнинг йирик давлатлари билан тамоман бирлашиб кетади.

Шу ўринда бу соҳада ҳам Ўзбекистоннинг ўзига хос сиёсати борлигини эслатиб ўтиш жоиз. Минтақадаги айрим давлатлар ҳали чет сармояларга кўз тикиб, нефть ва газни фақат хомашё сифатида экспорт қилишни ўйлаб турган бир пайтда, юртимизда бундай ноёб табиий бойликларни қайта ишлаб тайёр маҳсулотга айлантириш аллақачон бошлаб юборилганлиги кўпчиликка маълум. Ишга туширилган Бухоро нефтьни қайта ишлаш заводи, Кўкдумалоқ компрессор заводи ва қурилиши мўлжалланаётган Шўртан газ-кимё комплекси фикримиз далилидир.

Янги аср бошида минтақа энергия ресурслари жаҳон иқтисодиётини ҳаракатга келтирадиган кучлардан бири бўлиб қолса ажабмас.

Жалолиддин САФОЕВ.

ШАХМАТ МУСОБАҚАЛАРИ ЯКУНЛАНДИ

Қарши шаҳридаги «Шоҳруҳ» шахмат клубида бўлиб ўтган шахмат бўйича мамлакат ёшларининг биринчи спартакиадаси ниҳоясига етди. Кескин спорт мусобақалари шароитида ўтган беллашувларда республикамизнинг турли вилоятларидан ва Тошкент шаҳридан 16 ёшгача бўлган ўғил болалар, қизлар иштирок этишди.

Ўғил болалар ўртасида бўлиб ўтган мусобақаларда республикамиз пойтахтидан ташриф буюрган ёш шахматчилар ўз иқтидорларини намойиш этиб, биринчи ўринни эгалладилар. Тахта устидаги баҳсларда Самарқанд ва Тошкент вилояти вакиллари иккинчи ва учинчи фахрли ўринларга сазовор бўлишди.

Қизлар ўртасида ўтказилган шахмат мусобақаларида Самарқанд вилояти вакиллари биринчи ўрин соҳиби бўлди.

Тошкент шаҳри вакиллари Аҳмад Бобоев, Сергей Қаюмов, самарқандлик опа-сингил шахматчилар Ирода ва Шаҳноза Ҳамроқуловалар энг кўп очко тўплаб, ўз командаларининг олдинги ўринларни эгаллашларига муносиб ҳисса қўшдилар.

Мусобақа ғолиблари Қашқадарё вилоят ҳокимлиги, республика спорт қўмитаси, спартакиадага ҳомийлик қилган корхона ва ташкилотлар томонидан қимматбаҳо совғалар билан тақдирландилар.

П. ГАДОЕВ.

ЯНГИЛИК

КЎНГИЛНИНГ «ТЕЗ ЁРДАМ»И

Инсон руҳиятини тушуниш – ҳаётнинг асл моҳияти бўлса керак. Руҳияти бардам инсон ҳамма нарсага мамнунлик кайфияти билан қарайди. Оиласида хотиржамлик, ишида унум бўлади. Ҳаётнинг қадрига етиб яшайди.

Киноларда кўрганимиз, китобларда ўқиганимиз бор. Хорижий мамлакатларда социологик таҳлил ва руҳий мадад бериш хизмати яхши йўлга қўйилган. Самарқандда ташкил этилган «Сабр» ишонч марказини эшитганимда, телефон орқали руҳий мадад бериш ҳолатини кўз олдимга келтирган эдим. Шарқона тарбия – оиланинг сирини кўчага олиб чиқишга ўрганмаганмиз. Лекин ишда, оилада баъзан шундай чигал вазиятларга дуч келамизки, танишингга дардингни айтишга чўчийсан, яқин кишингдан уяласан. Кўнгилда сақлаб юриш... юракка ортиқча юк бўлади.

Хуллас, «Сабр» ишонч маркази ўсмирлар ва аёлларга руҳий мадад беришга тайёр. Телефон орқали мулоқот усули танланган.

Марказ ташкил этилди, иш бошланди. Телефон рақамлари эълон қилинди. Психолог, гинеколог, сексапатолог, ҳуқуқшунос хизматга тайёр. Лекин кутилган нарса бўлмади. Телефон орқали мурожаат қилувчилар жуда кам эди. Ҳамманинг телефон қилишга имконияти йўқ, қолаверса, қишлоқ жойларида дардни телефонда айтиш... Кейин бошқача иш услубини танлашди. Маҳаллаларга боришадиган, қишлоқ туманларига чиқадиган бўлишди.

Сал орқага чекинсак. Марказни тузиш ғояси Буюк Британиядаги Билстон коллежи томонидан аёллар ўртасида ўтказилган сўров натижаларига кўра юзага келди. Сўровда қатнашганларнинг кўпчилиги бизнинг шароитимизда ҳам ўсмир ва аёлларни руҳий жиҳатдан қўллаб-қувватловчи марказнинг зарурлиги тўғрисидаги саволга ижобий баҳо беришди. Марказни тузиш лойиҳаси ёзилди. Америкалик ҳомий – Каунтерпарт консорциумидан грант олинди.

Маҳаллаларда аҳоли ўртасида тушунтириш ишлари олиб борилди, алоҳида фильмлар яратилди, мақолалар берилди. Нафақат телефон орқали мулоқотлар, балки тўғридан-тўғри маслаҳат олишлар юзага келди. Оиладаги муносабатлар, келишмовчилик, ўсмирларнинг ҳуқуқий тарбияси, аёллар ўртасида юз берадиган нохуш ҳолатларнинг олдини олиш бўйича очиқ суҳбатлар, семинарлар уюштирилмоқда.

Ҳафтанинг икки кунида оила қуришга ариза берган ёшлар билан алоҳида суҳбатлар ташкил этилган. Улар «Сабр»даги суҳбатсиз рўйхатдан ўтмайдилар. Бу эса икки ёшнинг оила қуришдаги масъулиятини оширади, бир-бирини руҳий томондан тушунишга кўмак беради. «Пардали» бўлган баъзи нарсаларни ошкора билиб оладилар ва мустақил ҳаётга қадам қўядилар. Келажакда икки ёшни тиббий кўрикдан ўтказишга тайёрлаш ҳақида ҳам ниятлар бор.

«Сабр» ишонч марказига мурожаат қилганлар таҳлил қилинганда уларнинг кўпчилиги (76,6 фоизи) хотин-қизлар эканлиги маълум бўлди.

Марказнинг фаолияти мунтазам бўлиши ва кенгайиши учун керакли шароитлар яратилмоқда. «Сабр»чилар Англиядаги «Самаритяне» кризис маркази ва Билстон жамоатчилик коллежи усули бўйича иш юритмоқда. Буюк Британияда ўтказилган семинарда «сабр»чилар ҳам иштирок этишди. Хорижга сафар пайтида ўзлари билан биргаликда кашта, зардўзлик маҳсулотлари, миллий кийимларни олиб боришди. Ва ўша ерда миллий буюмлар кимошди савдосини ташкил этишди. Бу ишда Буюк Британия парламенти аъзоси Денис Тернер ва «Билстон-Олима»нинг биргаликдаги лойиҳа раҳбари Барбара Сазеленд кўмак беришди.

Ҳамма яхши нарсалар – инсон учун. «Сабр»нинг ташкил этилишидан мақсад аниқ – инсонларнинг кайфияти яхши бўлишига кўмаклашиш. Телефондаги суҳбатлар, маҳаллалардаги учрашувлар ва юзма-юз мулоқотлар уларнинг олдига қўйган мақсадларига эришаётганидан дарак беради.

Ҳар куни ишга келар эканмиз, атрофимиздагиларга бефарқ бўлмайлик. Тушкунликка тушган одам ёнидан лоқайд ўтмайлик, токи уни «сабр»чиларга мурожаат қилишига ҳожат бўлмасин. Руҳи бардам бўлсин.

Гули ЧЕҲРА,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ургут қиёфаси бугунги кунда амалий санъатимиз акс этган кўркам бинолари билан алоҳида ажралиб туради.

Навоий номидаги Давлат мукофоти совриндори Мақсадулло Эргашев ҳамда ёғоч ўймакорлиги устаси Абдушукур Сатторовларнинг ёшларимизда қадимий санъатимизга қизиқиш уйғотишда муносиб ҳиссаси бор.

Тоҳир НОРҚУЛОВ олган сурат.

Акс-садо

ЁТ ШЕЪРНИ ЁДЛАШ ҚИЙИН

«ШЕЪР ЁДЛАШ ҚИЙИНМИ»?. 30 СЕНТЯБРЬ, 1997 ЙИЛ.

Катта ислоҳотлар даврида баъзи бир кичкина нарсалар унутилиши, айрим кичкина гаплар айтилмай қолиши мумкинлигини ҳеч ким инкор қилмаса керак. Аммо ўша назардан четда бўлган нарсалар ичида баъзан шундайлари ҳам бўладики, айнан унга бўлган эътиборсизлик катта ишларнинг оёғига тушов бўлиб қолиши мумкин.

Назаримда, болаларнинг эстетик тарбияси бугун бизнинг эътиборимиздан бирмунча четкада қолаётир ва унинг натижаси Ўзбекистоннинг порлоқ келажагига ўз таъсирини ўтказиши эҳтимолдан холи эмас. Шу маънода «Халқ сўзи» газетасининг 30 сентябрь сонида босилган «Шеър ёдлаш қийинми»? мақоласи мени жуда хурсанд қилган эди. У жамоатчиликнинг фикрини айни масалага яна бир бор тортар, деб умид қилгандим. Афсуски, орадан бир ойга яқин вақт ўтиб бораётган бўлса-да, биронта зиёли, биронта жонкуяр бу ҳақда ўз фикрини айтишни эп кўрмаётир.

Муаллиф ушбу мақолада кўтарган муаммо аслида ҳар биримизнинг бошимиздан ўтган. Совет мактабида таълим олган барча ватандошларимиз билишади «шеър ёдлаш» нима эканлигини. Ўқитувчидан қўрқиб нималарни ёдлаб бормаганмиз, ахир. Гап нима ҳақдалиги эса хаёлимизга ҳам келмасди. Муҳими, уни ёддан айтсак, танбеҳдан қутулиб қолсак бўлди эди. Оқибатда аксарият болалар шеър нима эканлигини англамай мактабни битирдилар. Бу дегани, у умрбод шеъриятдан узоқ бўлади, дегани эмасми? Унда натижаси нима бўларкин?

Жавоб аниқ — натижани бугун кўриб турибмиз. Инсоний туйғулардан маҳрум, бағри тош одамлар ҳар қадамда жамият тараққиётига тўғаноқ бўлмоқда.

Шуларни ўйласам, мақола муаллифининг «қимтиниб-қисиниб шеър ўқиган бола эртага ким бўлади?!» деган шубҳали саволи ўринли эканлигига амин бўламан ва қўшиб қўйгим келади. «Кеча қимтиниб-қисиниб шеър ўқиган бола бугун ким бўлди?».

Аммо муаллифнинг фикрларида мунозарали ўринлар талайгина. Масалан, у:

«Келди баҳор, гул баҳор,
Эриб битди оппоқ қор»

каби мисраларни «чайналиб, ютиниб, бир амаллаб» айтаётган болада на ҳис, на ҳаяжон йўқлигидан куюнар экан, жанговар, кўтаринки руҳдаги шеърлар кераклигини таъкидлайди. Шундай шеърлар мисоли сифатида эса Амин Умарийнинг:

Олтин жамол фаслсан,
Кўнглим каби аслсан,
Бағриңдаги гулингман,
Сайроқи булбулингман

мисраларини тавсия қилади. Энди ўйлаб кўринг, баҳор фасли келганлиги-ю, қорлар эриб, қиш белгилари ерни тарк этганлигини ҳис қилмасдан «бидир»лаётган бола кўнгилнинг асл эканлиги-ю, фаслнинг олтинга ўхшашлигидан ҳаяжонланиб ёдлармикин кейинги шеърни?

Йўқ. Тушунмай ёдлаётган бола учун ҳар иккала шеър ҳам бир хил. Демак, биз бошқа йўлдан боришимиз керак. Аввало, танланган шеър бадиий гўзал бўлиши лозим. Аммо унинг жўн бўлишига ҳам интилмаслик даркор. Аксинча, қанчалик теран фикрга ундай олса, шунча яхши. Энди гап фақат ўқитувчида қоляпти. Аввало, унинг ўзи шеърни севиб, ҳис қилиб ўқисин. Унинг моҳиятига сингиб кетсин ва ўқувчиларни ҳам ўша уммонга жалб қилсин. Шундагина ўқувчи гўзалликнинг илдизига етиб боради ва шеърни севиб, ҳис қилиб (тушуниб демоқчи эмасман) ёд олади. Шундагина у шеър ёдлашни мажбурият деб эмас, эҳтиёж сифатида қабул қилади: ёдлаётган шеъри унинг ўз мулкига айланади. Демак болани шеърга, шеърни унинг қалбига олиб кириш керак.

Ёмғир ёғар, шиғалаб ёғар,
Томчилар томчилар сочимга.
Ёмғир ёғар, шиғалаб ёғар,
Ҳам қайғумга, ҳам қувончимга.

Ўқитувчи бу шеърни шундай ўқисинки, ўқувчи ўз сочига томаётган томчиларни ҳис қилсин...

Нурбек ТОШНИЁЗ.

ВРАЧЛАР УЧУН АХБОРОТ

АПЗОН

- ЖКТ катогенларига танлаб таъсир этадиган восита;
- кенг спектр, резистентга ўрин қолмайди;
- ичакларнинг нормал ҳолатини бузмайди;
- ЖКТ бўшлиқларида тўпланади.

ДОЗА 5-10 кун давомида кунига 4 марта 1 таблеткадан

"СУВЖИҲОЗГАЗ"

Ўзбекистон-Хитой қўшма корхонаси

Тошкентдаги омборидан

3009 навли, хуштаъм

ХИТОЙ КЎК ЧОЙини

арзон ва улгуржи нархларда сотади.

Тўлов шакли турли хил.

Мурожаат учун манзил:
Ҳамза тумани, "ЭЛБЕК-26"
("Чкалов" метроси яқинида, 9 қаватли уйнинг 1-қаватида жойлашган)

Тел.: 96-26-21, 96-06-87.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Тел.: 136-09-25

«Заркент» шахсий фирмасининг юмалоқ муҳри йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

Заркент шахсий фирмаси маъмурияти.

ЎзР ФА Ботаника институти меҳнат жамоаси фотобиотехнология лабораторияси мудири, биология фанлари доктори Ҳурсанали Бердиқуловга ўғли **Бахтиёр БЕРДИҚУЛОВнинг** бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия ва ҳамдардлик билдиради.

Республика Биржа маркази Бош директори Аъзам Тўрахоновга оналари **Тўрапошша ая ТИЛЛАХОНОВАнинг** вафот этганликларини чуқур қайғу билан билдириб, марҳуманинг оила аъзолари ва қариндош-уруғларига ҳамдардлик изҳор этадилар.

«Ўзпаррандасаноат» уюшмаси раҳбарияти ва бошқарув жамоаси «Паррандадори» ЖЧЖ раҳбари **Акром ФАЗЛИДДИНОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур таъзия изҳор этади.

«Жаҳон адабиёти» журнали таҳририяти жамоаси журнал бош муҳаррирининг ўринбосари Мирпўлат Мирзаевга акаси **Тошпўлат МИРЗАЕВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Журналистларни қайта тайёрлаш халқаро жамоатчилик Маркази жамоаси марказ семинар раҳбари Шавкат Иброҳимовга отаси **Мўмин ота ИБРОҲИМОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Телерадиокомпанияси жамоаси «Маориф ва Тарбия» Бош муҳарририятининг катта муҳаррири **Ғуломхон ҒОФУРОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан оила аъзолари, қариндош-уруғларига ҳамдардлик билдиради.

А. Р. Беруний номли Тошкент Давлат техника университети ректорати ва республика миллий лицей-интернати ўқитувчи ва ўқувчилари жамоаси Ўзбекистон халқ артисти Ғуломжон Ёқубовга фарзандлари **АЛИШЕР ва ЗАФАРЖОНларнинг** бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этадилар.

«Ўзсаноатқурилишбанк»и Қатортол бўлими меҳнат жамоаси банк пул муомаласи ва қимматбаҳо қоғозлар бўлими бошлиғи Шердон Жўраевнинг падарибузруквори **ЎРАЗАЛИ отанинг** вафоти муносабати билан марҳумнинг аҳли оиласига Аллоҳ таолодан сабру жамил сўраб ҳамдардлик изҳор қилади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

Бош муҳаррир
Аббосхон УСМОНОВ

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

БЎЛИМЛАР:
Парламент 133-57-34;
Ҳуқуқ ва қонунчилик 136-07-94;
Иқтисодиёт 136-36-65;
Маънавият 136-35-60, 132-10-65;
Хатлар 136-29-89, 133-07-48;
Фан, туризм, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик 132-12-08;
Халқаро ҳаёт 132-11-15;
Котибият 133-10-28;
Эълонлар 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001
Буюртма Г — 0747, 33.805 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва операторлар Рустам АЗИМОВ ва Иван РЕШАНОВ томонидан саҳифаланди.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Навбатчи муҳаррир — Т. Абдураҳмонов.
Навбатчи — Б. Норбоев.
Мусаҳҳиҳ — Ш. Машраббоев.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди — 22.00 1 2 3 4 5 6